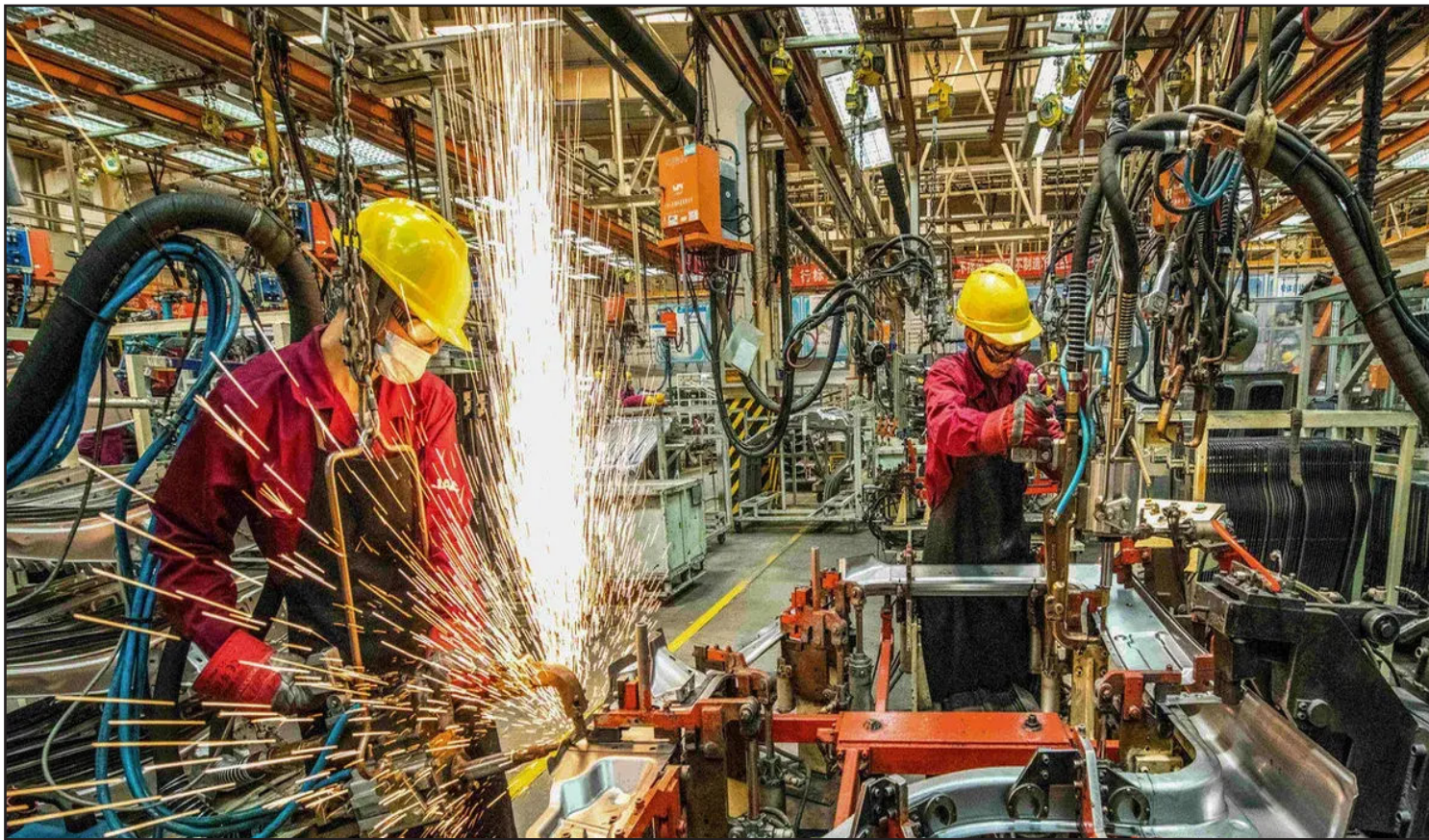

سیگنال امید از «شامخ» صنعت

نسخه جدید برای تجارت

بهینه‌سازی مصارف ارزی به یکی از چالش‌های کلیدی در حوزه بازرگانی خارجی و واردات کشور بدل شده است...

صفحه ۲

راه عبور از ترافیک تار عنکبوتی

در سال ۱۹۹۶، بانک جهانی اعلام کرد؛ دو چرخه، مانند سایر شیوه‌های حمل‌ونقل غیرموتوری...

صفحه ۴

رونق موقت خودروسازی؟

شامخ خودرو در هفتمین ماه از سال به ۵۸.۵ واحد رسید تا بیشترین میزان را طی یک سال گذشته به نام خود...

صفحه ۶

سیگنال امید از «شامخ» صنعت

کریم حسن پور - شامخ صنعت در مهر ماه رقم ۵۳.۴ ثبت کرد. این دومین ماه متوالی رونق، پس از ۷ ماه رکود در این بخش محسوب می‌شود. به نظر می‌رسد بنگاه‌های صنعتی پس از پایان فصل ناترازی برقی، موفق شده‌اند ظرفیت معطل مانده در تابستان را بار دیگر به مدار تولید بازگردانند.

گزارش ماهانه شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت در مهرماه امسال، از نقطه‌عطفی مثبت پس از ماه‌ها رکود خبر می‌دهد. بر پایه داده‌های نظرسنجی از بنگاه‌های صنعتی، شامخ تعدیل شده صنعت در مهرماه ۱۴۰۴ را رسیدن به عدد ۵۳.۴، بالاترین سطح خود در ۲۰ گذشته (از اسفند ۱۴۰۲) دسندت یافته است. این شاخص پس از ۷ ماه رکود، برای دومین بار از مرز خنثی ۵۰ عبور کرده و نشان‌دهی از بهبود تدریجی فعالیت‌های تولیدی به شمار می‌رود. با این حال، شامخ کل اقتصاد همچنان در سطح ۴۷.۴ باقی مانده و برای نوزدهمین ماه پیاپی پایین‌تر از مرز خنثی قرار دارد.

عمده رشد در بخش صنعت ناشی از افزایش تولید (۵۴)، رشد سفارشات جدید (۵۷۸) و افزایش سرعت انجام و تحویل سفارشات (۵۶) بوده است. با این وجود، بهبود اخیر در سایه ضعف شاخص‌های صادرات، موجودی مواد اولیه، استوخم (انبار) و همگی زیر سطح ۵۰ باقی مانده‌اند و همچنین افزایش مداوم شاخص‌های قیمتی، همچنان شکننده ارزیابی می‌شود. تحلیلگران هشدار می‌دهند که بدون اجرای اصلاحات ساختاری نظیر ایجاد ثبات ارزی و تسهیل دسترسی بنگاه‌ها به منابع مالی و اعتباری، روند کنونی می‌تواند موقتی باشد. هرچند ثبت عدد ۶۰.۵ در شاخص انتظارات تولیدی در ماه آینده، نشان‌دهی از خوش‌بینی فعالان صنعتی است، اما نااطمینانی‌های سیاسی و اقتصادی همچنان سایه سنگینی بر چشم‌انداز صنعت افکنده است.

شاخص مدیران خرید (شامخ)، که توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تدوین می‌شود، به عنوان یک نشانگر پیشرو عمل می‌کند و وضعیت کسب‌وکارها را از طریق نظرسنجی از مدیران خرید بنگاه‌های صنعتی ارزیابی می‌نماید. عدد شامخ بالاتر از ۵۰ بیانگر رونق اقتصادی، پایین‌تر از ۵۰ نشانه رکود و مرز ۵۰ نقطه خنثی است. گزارش شامخ بر همین اساسی روند شاخص بخش صنعت با رشد ارزش افزوده این بخش (به قیمت ثابت) در آمار بانک مرکزی تأیید دارد. این همسویی، شامخ را به یک شاخص معتبر و پیش‌بینی‌کننده تبدیل کرده که می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های سیاستی نقش مؤثری ایفا کند.

جهش تولید به بالاترین سطح ۱۲ ماهه

یکی از برجسته‌ترین جنبه‌های گزارش مهرماه، ثبت رقم ۵۴ در مولفه مقدار تولید محصولات بخش صنعت است، که برای دومین ماه متوالی از مرز خنثی ۵۰ عبور کرده و بالاترین رقم در ۱۲ ماه اخیر را ثبت کرده است. این بهبود، عمدتاً ناشی از کاهش ناترازی انرژی است که در ماه‌های گذشته فرآیند تولید بسیاری از بنگاه‌ها را با اختلال مواجه کرده بود. با این حال، ناممکنی در صنایع مختلف مشهود است؛ برخی بخش‌ها همچنان با کاهش تولید روبرو هستند، موضوعی که نشان می‌دهد بهبود اخیر بیش از آنکه حاصل تقاضای پایدار داخلی باشد، به عواملی بیرونی مانند بهبود موقت در تأمین انرژی ناشی از کاهش دما، وابسته است. در مقایسه با شهریورماه (۵۳.۶)، این افزایش سیگنال از تثبیت روند مثبت است، اما تحلیلگران تأکید دارند که بدون افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های انرژی، احتمال دارد این روند متوقف شود.

رشد میزان سفارشات جدید مشتریان

شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در مهرماه به عدد ۵۷.۸ رسیده و بالاترین سطح از ابتدای سال را ثبت کرده است. این روند مثبت برای دومین ماه متوالی، عمدتاً به انتظارات تورمی نسبت داده شده است.

جایی که مصرف‌کنندگان و کسب‌وکارها برای پیشی گرفتن از افزایش قیمت‌ها، تقاضای خود را جلو می‌اندازند. با این وجود، تحلیل‌ها حاکی از محدودیت این تقاضا است؛ تورم فزاینده، کاهش قدرت خرید خانوارها و بی‌ثباتی اقتصادی، مانع از تبدیل این رشد کوتاهمدت به یک جهش پایدار می‌شود. در مقایسه با ماه‌های پیشین، این بهبود می‌تواند نشان‌دهی از بازگشت اعتماد نسبی به بازار باشد، اما ریسک بازگشت به رکود وجود دارد.

ثبات نسبی با چالش‌های لجستیک

شاخص سرعت انجام و تحویل سفارشات در مهرماه به عدد ۵۶.۰ رسیده و بالای مرز خنثی قرار گرفته است. این ثبات، ناشی از بهبود در فرآیندهای عملیاتی برخی بنگاه‌هاست، اما چالش‌های لجستیک مانند تأخیر در تأمین نهاده‌ها و توسانات انرژی، سرعت کلی را تحت‌تأثیر قرار داده است. این شاخص، به عنوان پل ارتباطی بین سفارشات و تولید، می‌تواند نشان‌دهنده کارایی زنجیره تأمین باشد؛ کاهش جزئی آن هشدار می‌دهد که بدون سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل‌ونقل و دیجیتال‌سازی فرآیندها، بهبود کلی شامخ پایدار نخواهد بود. در بستر اقتصادی فعلی، جایی که بی‌ثباتی ارزی بر واردات تأثیر گذاشته، حفظ این سطح می‌تواند فرصتی برای بنگاه‌ها باشد تا با تمرکز بر بهینه‌سازی داخلی، رقابت‌پذیری خود را افزایش دهند.

شامخ موجودی مواد اولیه خریداری‌شده برای بیستیمین ماه متوالی زیر مرز خنثی ۵۰ بوده و به رقم ۴۳.۹ رسیده است. این روند، عمدتاً به دلیل افزایش نرخ ارز، کمبود مواد با کیفیت و مشکلات اداری مانند تأخیر در تخصیص ارز و ثبت سفارشات نسبت داده می‌شود. نتیجه این کاهش، مصرف بیشتر از انبارهای موجود است که ریسک کمبود کالا در ماه‌های آینده را افزایش می‌دهد و زنجیره تأمین را مختل می‌کند. این مساله نه تنها تولید را محدود می‌کند، بلکه می‌تواند به افزایش هزینه‌ها و تورم بیشتر منجر شود؛ سیاستگذاران باید با ساده‌سازی رویه‌های ارزی، این گلوگاه را برطرف کنند تا روند بهبود تولید پایدار شود.

رکود عمیق بازار کار

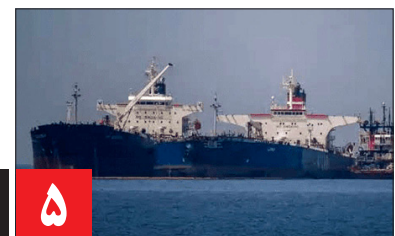
شاخص استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی در مهرماه با ثبت عدد ۴۸.۹، برای دوازدهمین ماه پیاپی زیر مرز ۵۰ باقی مانده است. تقاضای ضعیف و محدودیت‌های مالی، بنگاه‌ها را به تولید زیر ظرفیت و حتی تعدیل نیرو واداشته، درحالی‌که افزایش هزینه‌های معیشت به کمبود نیروی کار ماهر دامن زده است؛ دواگنایی که همزمان فرصت‌های شغلی را کاهش داده و نیروی متخصص را کم‌بازگشت کرده است. این روند می‌تواند به افت اشتغال رسمی و تشدید بحران اجتماعی منجر شود. تحلیلگران هشدار می‌دهند تا در بازار کار، ممکن است بهبود نسبی صنعت را خنثی کند.

فشار تورمی و فرصت‌های داخلی

در بخش مولفه‌های کمکی، شاخص قیمت خرید مواد اولیه با ثبت عدد ۷۷.۳ همچنان بیانگر تداوم فشار هزینه‌ای بر تولیدکنندگان است. این افزایش هزینه، بنگاه‌ها را ناگزیر به افزایش قیمت محصولات نهایی کرده، به‌طوری‌که شاخص قیمت فروش با رسیدن به رقم ۶۷.۳ بیشترین سطح خود را در ۸ ماه اخیر (از اسفندماه ۱۴۰۳) ثبت کرده است. درحالی‌که تولید در مهرماه بهبود یافته، موجودی محصول نهایی در انبار با عدد ۴۷.۸ برای دومین ماه متوالی کاهش داشته است.

رژه بورس در مرز حساس

بازارهای تازه برای نفت ایران

چهره‌های سال غریب

این هم‌زمانی افزایش تولید با افت موجودی انبار، نشان می‌دهد که شرکت‌ها در ماه‌های گذشته در سطحی پایین‌تر از ظرفیت واقعی خود فعالیت کرده‌اند و حتی با افزایش تولید نیز نتوانسته‌اند ذخایر خود را بازسازی کنند؛ امری که ریسک کمبود کالا در ماه‌های آینده را افزایش می‌دهد. شاخص مصرف حامل‌های انرژی نیز با ثبت عدد ۵۰.۶، باز بهبود نسبی وضعیت انرژی حکایت دارد، هرچند نوسانات آن همچنان تهدیدی برای تداوم تولید محسوب می‌شود.

از سوی دیگر، شاخص میزان فروش محصولات با رقم ۵۵.۲، پس از ۷ ماه افت پیاپی، نشانگر رونق نسبی در تقاضای داخلی است. صادرات کالا نیز با ثبت عدد ۴۷.۸، زیر مرز خنثی قرار گرفته، که به موانع اداری، تعهدات ارزی و محدودیت‌های بانکی نسبت داده می‌شود. شاخص انتظارات تولید برای ماه آینده با رسیدن به عدد ۵۰.۵، بالاترین سطح عمده را ثبت کرده که از خوش‌بینی فعالان صنعتی حکایت دارد، هرچند این خوش‌بینی در سایه نااطمینانی‌های سیاسی و اقتصادی شکننده به نظر می‌رسد. در مجموع، تمرکز بر بازار داخلی در کوتاهمدت به بهبود فروش کمک کرده، اما کارشناسان تأکید می‌کنند که رشد پایدار صنعت بدون تقویت صادرات، ثبات ارزی و اصلاحات ساختاری ممکن نخواهد بود.

عملکرد زیربخش‌های صنعت

تسام زیربخش‌های اصلی صنعت به‌جز صنایع فرآورده‌های نفت و گاز و صنایع فلزی در مهرماه امسال توانسته‌اند شاخصی بالاتر از عدد ۵۰ را به ثبت برسانند. در میان آنها، ماشین‌سازی و لوازم خانگی با عدد ۶۸.۱، بهترین عملکرد را داشته است. نتیجه‌ای که عمدتاً از افزایش تقاضای داخلی برای کالاهای مصرفی و بهبود زنجیره تأمین قطعات ناشی می‌شود.

بخش چوب، کاغذ و مبلمان نیز با ثبت رقم ۷۷.۷ در سفارشات جدید، بالاترین سطح تقاضا را تجربه کرده و نشان‌دهی از رونق در فعالیت‌های وابسته به ساخت‌وساز به شمار می‌رود. در صنایع نساجی، با وجود کمبود مواد اولیه و ثبت عدد بالا در قیمت خرید (۱۰۰)، همچنان انتظارات تولیدی بالا (۷۴.۱) مشاهده می‌شود؛ موضوعی که بیانگر خوش‌بینی فعالان این بخش به اصلاحات ارزی و بهبود صادرات است. در مقابل، صنایع فرآورده‌های نفت و گاز با شاخص کلی ۴۱.۹، پایین‌ترین وضعیت را دارند؛ عددی که بزاتلی از چالش‌های انرژی و نوسانات بازار جهانی است و می‌تواند بر سرمایه‌گذاری در این حوزه اثر منفی بگذارد.

در حوزه صادرات، پوشاک و چرم با شاخص ۳۴، ضعیف‌ترین عملکرد را ثبت کرد و صنایع غذایی با ثبت عدد ۵۲.۹، بهترین شرایط را دارد. به‌طور کلی، سایر صنایع با شاخص انتظارات ۴۲.۲ کمترین میزان خوش‌بینی را نشان می‌دهند؛ موضوعی که بیانگر ریسک تداوم رکود ساختاری و ضرورت حمایت هدفمند از بخش‌های آسیب‌پذیر برای حفظ روند بهبود در صنعت است.

نیاز به اصلاحات برای رشد پایدار

گزارش شامخ مهرماه بار دیگر بر چالش‌های ساختاری اقتصاد ایران تأکید می‌کند؛ چالش‌هایی که بدون اصلاحات اساسی، می‌توانند روند بهبود صنعت را متوقف کنند. در صدر این مشکلات، نوسانات ارزی و تأخیر در تخصیص ارز قرار دارد که زنجیره تأمین را مختل کرده است. پیشینه‌های مطرح‌شده شامل دسترسی به ارز بازار دوم، رفع تعهدات ارزی به‌صورت ریالی و کاهش شکاف میان نرخ رسمی و آزاد است و صادرات تقویت شود و بنگاه‌ها بتوانند با پیش‌بینی‌پذیری بیشتر فعالیت کنند. از سوی دیگر، کمبود نقدینگی و سخت‌گیری نظام بانکی تولید را با مشکل مواجه کرده است. راهکارهای پیشنهادی شامل تسهیل اعطای تسهیلات، ایجاد خطوط اعتباری ویژه برای مواد اولیه و تهازرت بدهی‌های مالیاتی با مطالباتی با مطالبات دولتی است؛ اقداماتی که می‌تواند چرخه سرمایه در گردش را احیا کرده و از رکود اشتغال جلوگیری کند.

در سطح بازار، رکود ناشی از تورم بالا قدرت خرید را تضعیف کرده است. گزارش اتاق بازرگانی ایران بر ضرورت کنترل تورم، تثبیت متغیرهای کلان و کاهش رانت در بخش‌های غیرمولد تأکید دارد. همچنین، کمبود مواد اولیه و سهم‌بندی واردات از موانع جدی تولید است که با حذف سهمیه‌ها، تسریع ترخیص گمرکی و حمایت اعتباری از واردکنندگان قابل رفع است. در حوزه مالیات و اداری نیز بار سنگین مالیات‌ها و بوروکراسی پیچیده، فضای رقابت را محدود کرده است. اصلاح مقررات مالیاتی، ایجاد پنجره واحد دیجیتال و برگزاری جلسات مشورتی منظم میان دولت و بخش خصوصی از جمله راهکارهای پیشنهادشده برای ارتقای بهره‌وری و کاهش هزینه‌های بنگاه‌هاست.

دستگاه‌های اجرایی

باید در این زمینه پیشگام باشند. صادرات است. در مقابل، صنایع فرآورده‌های نفت و گاز با شاخص کلی ۴۱.۹، پایین‌ترین وضعیت را دارند؛ عددی که بزاتلی از چالش‌های انرژی و نوسانات بازار جهانی است و می‌تواند بر سرمایه‌گذاری در این حوزه اثر منفی بگذارد. در حوزه صادرات، پوشاک و چرم با شاخص ۳۴، ضعیف‌ترین عملکرد را ثبت کرد و صنایع غذایی با ثبت عدد ۵۲.۹، بهترین شرایط را دارد. به‌طور کلی، سایر صنایع با شاخص انتظارات ۴۲.۲ کمترین میزان خوش‌بینی را نشان می‌دهند؛ موضوعی که بیانگر ریسک تداوم رکود ساختاری و ضرورت حمایت هدفمند از بخش‌های آسیب‌پذیر برای حفظ روند بهبود در صنعت است.

فرحناز نعمتی – بورس تهران نخستین افت بیش از دو درصدی خود را در آبان ماه تجربه کرد. این ریزش در حالی طی معاملات روز یکشنبه ثبت شد.

بورس تهران نخستین افت بیش از دو درصدی خود را در آبان ماه تجربه کرد. این ریزش در حالی طی معاملات روز یکشنبه ثبت شد که دیروز شاهد سقوط ۲.۲۶ درصدی نماگر اصلی بورس تهران و عقبگرد آن به کانال ۳میلیون و ۱۰۰ هزار واحد بودیم. از سویی بعد از عقب‌نشینی شاخص کل از سقف روزانه در معاملات روز شنبه، قابل پیش‌بینی بود که شاخص‌های سهامی در معاملات یکشنبه، سمت و سوی منفی به خود بگیرند. کاهش ۲.۲۶ درصدی داماسنج اصلی بازار سهام علاوه بر اینکه بیشترین میزان ریزش در آبان ماه محسوب می‌شود، بیشترین کاهش روزانه این نماگر از هشتمت تیر به بعد نیز به حساب می‌آید. در هشتم تیرماه این شاخص با افت ۲.۶۶ درصدی مواجه شده بود.

معاملات روز یکشنبه بورس تهران با موج عرضه و غلبه فروشندگان دنبال شد؛ به‌گونه‌ای که شاخص کل با عقب‌نشینی ۲.۲۶درصدی، سنگین‌ترین کاهش روزانه خود از هشتم تیرماه تاکنون را ثبت کرد و در سطح ۳میلیون و ۱۵۱هزار واحد آرام گرفت. این کاهش چشم‌گیر در ادامه ضعف تقاضا و افزایش فشار فروش در معاملات روز شنبه رخ داد؛ جایی که نماگر اصلی بازار پس از ورود به کانال ۳میلیون و ۲۰۰ هزار واحد، نشانه‌هایی از اشباع خرید و کم‌رغتی خریداران را بروز داده بود.

در این شرایط، اصلاح قیمتی اخیر را می‌توان واکنشی طبیعی به رشد شش‌تایان هفته‌های گذشته و تلاش برای بازتعریف سطوح تعادلی جدید در بازار سهام ارزیابی کرد. به باور تحلیلگران، کاهش هیجان خرید در نمادهای شاخص‌ساز و افزایش تمایل به شناسایی سود کوتاه‌مدت از مهم‌ترین دلایل افت اخیر شاخص محسوب می‌شود؛ با این حال، ثبات نسبی متغیرهای کلان و تسدوم جریان نقدینگی در صنایع کامودیتی‌محور می‌تواند مانع از

رژه بورس در مرز حساسی

فراهم می‌سازند.

بازار سرمایه در پیچ‌وخم ابهامات

بسیاری از کارشناسان معتقدند بورس تهران در سال‌های اخیر، چشم‌انداز روشنی برای رشد مستمر نداشته و حتی رشد کوتاه‌مدت نیز محدود به دوره‌های یک تا دو ماهه بوده است. پس از هر موج صعودی کوتاه، اصلاح قیمت رخ داده و بازار توانسته روندی پایدار برای خود ایجاد کند. این وضعیت عمدتا تحت تاثیر رشد ریسک‌های داخلی و ژئوپلیتیک، بحران‌های سیاسی و اقتصادی و فقدان اعتماد عمومی شکل گرفته است.

در همین رابطه علیرضا خان‌محمدی، کارشناس بازار سرمایه اظهار کرد: بررسی عملکرد شرکت‌ها نشان می‌دهد که بازار در سطح ارزندگی نسبی قرار گرفته است. □□ بازار نسبت به سال‌های گذشته پایین‌تر است و از نرخ بازده صندوق‌های درآمد ثابت نیز کمتر ارزیابی می‌شود.

این بدان معناست که اگرچه بازار نه ارزان و نه گران است، اما سرمایه‌گذاران همچنان حاضرند در سطوح بالاتر دارایی خریداری کنند، زیرا بازار سهام با ریسک همراه با امکان تولید و سودآوری شرکت‌ها مواجه است، درحالی‌که صندوق‌های درآمد ثابت بازده مشخص و محدود دارند.

به گفته او در هفته‌های اخیر، تحلیل‌ها و اخبار مربوط به دلار بازار دوم و نرخ خوراک صنایع، انتظارات بازار را تحت تاثیر قرار داده است. عدم تحقق سریع این موارد، از جمله تاخیر در عرضه دلار صادراتی به بازار دوم و تغییرات محدود در نرخ خوراک، باعث شد که رشد سودآوری برخی شرکت‌ها که پیش‌بینی می‌شد تا ۵۰ درصد افزایش یابد، به تعویق بیفتد. این مساله یکی از عوامل کاهش شتاب صعودی بازار در روزهای اخیر است. این کارشناس با بیان اینکه علاوه بر مسائل بنیادی، بحران آب و انرژی نیز از ریسک‌های جدی پیش‌روی صنایع تولیدی است، افزود: کمبود منابع آبی می‌تواند به توقف یا کاهش تولید کارخانه‌ها منجر شود. هم‌زمان، نزدیک شدن به فصل سرما و ابهامات تامین سوخت و گاز صنایع، چشم‌انداز کوتاه‌مدت بازار را تحت‌تاثیر قرار داده است. از سویی در فضای کنونی، شایعات و تحلیل‌های مرتبط با ریسک‌های ژئوپلیتیک و تقابل نظامی نیز بر روان سرمایه‌گذاران اثرگذار است. اخبار ضد و نقیض داخلی و خارجی باعث شده فعالان بازار محتاط شده و بخشی از دارایی خود را به ابزارهای امن منتقل کنند.

با این حال، کارشناسان توصیه می‌کنند سرمایه‌گذاران بازار سهام سبد متنوعی داشته باشند و از ابزارهای پوشش ریسک موجود بهره بگیرند. استفاده از این ابزارها می‌تواند از سرمایه در برابر نوسانات شدید و شرایط غیرمنتظره محافظت کند و امکان مشارکت هوشمندانه در بازار را فراهم آورد. برآیند اظهارات مطهرت کارشناسان نشان می‌دهد، ادامه رشد بازار سهام منوط به بهبود عوامل بنیادی، تحقق اخبار اقتصادی مثبت و کاهش ابهامات کلان است. سرمایه‌گذاران باید با تحلیل دقیق شرکت‌ها و توجه به متغیرهای اقتصادی، بازار را زیر نظر داشته باشند تا بتوانند در شرایط مناسب با شهامت و برنامه‌ریزی دقیق به فعالیت ادامه دهند.

محرک‌های رشد بازار

شاخص کل بورس اکنون در محدوده ۳میلیون و ۲۰۰ هزار واحد در حال نوسان است از ابتدا ی اردیبهشت ماه تاکنون شاخص کل، دوبار کانال ۳،۲میلیونی را از دست داده است؛ سطحی که از منظر تکنیکی و روانی اهمیت زیادی دارد. با این حال تحلیلگران معتقدند وضعیت بورس اکنون رفتاری نسبتاً متعادل در پیش گرفته است.

در همین رابطه احمد استیاقی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» اظهار کرد: به‌نظر می‌رسد معامله‌گران حرفه‌ای در حال حاضر رشد قابل‌توجهی برای ۳۰ شرکت بزرگ بازار منصور نیسیستند و ادامه مسیر بورس تا حد زیادی وابسته به تحقق اخبار سیاسی و بودجه‌ای است. به‌ویژه اصلاحات احتمالی در نرخ خوراک و گاز صنایع پتروشیمی و فولادی می‌تواند با بهبود حاشیه سود شرکت‌ها، چشم‌انداز جدیدی برای بازار سهام ترسیم کند. او با بیان اینکه رشد اخیر شاخص‌ها که از سطح ۳میلیون تا ۳میلیون و ۲۰۰ هزار واحد رقم خورد، عمدتا تحت‌تاثیر خیر احتمال انتقال ارز حاصل از صادرات پتروشیمی و فولاد به بازار مبادله دوم (ارز تجاری) بوده است، گفت: این تصمیم در صورت عملیاتی‌شدن می‌تواند نرخ تسعیر ارز این شرکت‌ها را از محدوده ۷۰ هزار تومان فعلی به حدود ۹۰ هزار تومان افزایش دهد و زمینه رشد شاخص کل تا سطح ۳میلیون و ۴۰۰ هزار واحد را فراهم کند.

با این حال، تا زمانی که این سیاست به مرحله اجرا نرسد، بازار در فاز احتیاط باقی خواهد ماند.

به گفته این کارشناس، کاهش ارزش معاملات از حدود ۱۵ هزار میلیارد تومان به زیر ۱۰ هزار میلیارد تومان نشانه‌ای از ورود بورس به فاز اصلاح زمانی و قیمتی است. در صورت افت بیشتر حجم معاملات به زیر ۱۰ هزار میلیارد تومان، احتمال اصلاح قیمتی تا حدود ۱۰ درصد نیز وجود دارد، هرچند تردید شدیدی در بازار دیده نمی‌شود

و کف حمایتی ۳میلیون و ۱۰۰ هزار واحد همچنان معتبر ارزیابی می‌شود.

احمد استیاقی با اشاره به وضعیت بازارهای موازی نیز گفت: به نظر می‌رسد، صندوق‌های طلا با توجه به ثبات نرخ دلار در محدوده

۱۰۶ تا ۱۱۵ هزار تومان و احتمال ثبات قیمت اونس طلای جهانی، جذابیت خود را از دست داده‌اند. در نتیجه،

ممکن است بخشی از منابع پارک‌شده در صندوق‌های درآمد ثابت و طلا به‌تدریج به سمت سهام بازگرد.

این کارشناس بازار سرمایه در پایان اظهار کرد: در مجموع می‌توان گفت ادامه مسیر صعودی بورس به سه محرک اصلی گره خورده است. اجرای قطعی انتقال ارز صادراتی به نرخ ۹۰ هزار تومانی، اصلاح سیاست‌های بودجه‌ای مرتبط با نرخ خوراک و گاز و انتشار اخبار مثبت در حوزه سیاست خارجی کشور.تا قبل از تحقق این عوامل، بورس تهران احتمالا با رفتاری محتاطانه همراه با معاملاتی محدود مسیر خود را ادامه خواهد داد.

چین سال‌هاست هم تولیدکننده و هم مصرف‌کننده بزرگ پلاست؛ اما نکته تازه این است که هم‌زمان زیرساخت‌های آن نیز توسعه می‌دهد تا نقش قیمت‌گذاری و تحویل را پررنگ‌تر کند. یک رخداد مهم در ۲۶ ژوئن ۲۰۲۵ رقم خورد. «بورس طلای شنگهای(SGE) نخستین انبار تحویل خارج از سرزمین اصلی را در هنگ‌کنگ راهاندازی کرد و هم‌زمان دو قرارداد طلا به یوان برای تحویل در هنگ‌کنگ فهرست شد.» معنای ساده، با چنین اتفاقی، دسترسی بازیگران غیرچینی به تحویل فیزیکی طلا آسان‌تر می‌شود. چین می‌خواهد محور عبور و مرور طلای فیزیکی در منطقه باشد و بخشی از وزن قیمت‌گذاری را از لندن/نیویورک به شرق جابه‌جا کند؛ بازار داخلی عمیق چین، با این زیرساخت‌ها، می‌تواند جریان‌های رسمی و شفاف‌تری بسازد. بانک مرکزی چین نیز در ۲۰۲۵ به افزایش ذخایر طلای خود ادامه داده است. برآوردها نشان می‌دهد ذخایر رسمی طلای این کشور، در پایان فصل سوم ۲۰۲۵ حدود ۲۳۰۰ تا ۲۳۰۰ تن گزارش شده است. یکن، مانند بسیاری از بانک‌های مرکزی، در حال تنوع‌بخشی به ذخایر و کاهش ریسک‌های ژئوپولیتیک و تحریمی است؛ طلا در این چارچوب نقش «بیمه و سپر ریسک» را بازی می‌کند.

به‌گزارش شورای جهانی طلا، تقاضای طلا در فصل سوم ۲۰۲۵ به حدود ۱۳۱۲ تن رسید که یک رکورد فصلی است. در همین فصل، خرید خالص بانک‌های مرکزی نزدیک به ۲۲۰ تن بود که نسبت به فصل قبل نیز بالاتر است.

سه محرک داخلی بورس تهران

محمدرضا بیگزادهمقدم، کارشناس بازار سرمایه گفت: شاخص کل بورس با نزدیک شدن به سقف قبلی خود، نتوانست از این سطح عبور کند و همین موضوع باعث افزایش عرضه‌ها در بازار شد. بسیاری از سرمایه‌گذاران ترجیح دادند سود فعلی خود را ذخیره کنند و در سمت فروش قرار بگیرند. این رفتار سبب شد فضای بازار به‌سمت احتیاط و نگرانی حرکت کند. وی افزود: یکی از نگرانی‌های جدی فعالان بازار به نحوه فروش‌ها بازمی‌گردد. طی روزهای اخیر شاهد عملکرد تهاجمی همراه با نوسانات قیمتی و تشکیل صف‌های فروش سنگین بودیم. همین رفتار فروش باعث مطرح شدن این پرسش شده که آیا مشابه اردیبهشت ۱۴۰۲، احتمال دارد عده‌ای با اطلاعات بهانهی دسترسی داشته باشند و زودتر از بقیه سرمایه‌گذاران اقدام به عرضه سهم کرده باشند.

بیگزادهمقدم اضافه کرد: نمونه بارز این ابهام در یکی از نمادهای بانکی مشاهده می‌شود. سهام این بانک طی چند روز اخیر، عمدتاً از سوی اشخاص حقیقی با فشار فروش بالا و رنج منفی معامله شده و حتی به صف فروش نیز رسیده است. این سوال برای فعالان بازار ایجاد شده که آیا اتفاق خاصی در این بانک رخ داده که برخی زودتر از دیگران از آن مطلع شده‌اند و برای فروش سهم خود پیش‌قدمی کرده‌اند؟

وی افزود: با این حال، بررسی شرایط و اخبار موجود می‌تواند تا حدی تصویر روشنی ارائه دهد. از جمله موضوع نرخ خوراک پتروشیمی‌ها که اگر برای بودجه سال آینده تصویب شود و همچنین در صورت رشد نرخ دلار نیما، می‌تواند بر بهبود شرایط بازار تاثیرگذار باشد. به‌ویژه انتشار خبرهای درباره انتقال ارز ذخیره فولاد به «تالار دوم» که در صورت تحقق، احتمالاً بخشی از فشار فروش موجود را کاهش داده و بازار را به سمت تعادل هدایت کند. با وجود این نکات مثبت، همچنان مهم‌ترین‌دغدغه فعالان بازار همان ترس از تکرار اتفاقات اردیبهشت ۱۴۰۲ است؛ اینکه تغییرات ناگهانی در سیاست‌ها و مقررات، از چشم بخش بزرگی از بازار پنهان مانده باشد و تنها برخی افراد زودتر از بقیه به آن دسترسی پیدا کرده باشند. این نگرانی، سایه خود را بر رفتار معامله‌گران گسترانده است.

بورس تهران در دومین روز معاملاتی هفته بعد از رشد ۲۰ هزار واحدی شاخص کل در روز شنبه، در روز یکشنبه با افت بیش از ۷۰ هزار واحدی همراه بود که یک رقم قابل توجه محسوب می‌شود. همچنین شاخص هموزن نیز با کاهش بیش از ۱۴هزار واحد همراه شد. برخی از فعالان و کارشناسان این اصلاح را بخشی از طبیعت بازار می‌دانند و اصلاح را محتمل می‌دیدند و بخشی دیگر نیز به دلیل افت قابل توجه شاخص نسبت به روزهای گذشته، نسبت به علت آن نگرانی دارند. در گفت‌وگو با کارشناسان بازار سرمایه، متغیرهای اثرگذار خارجی و داخلی بر بازار سهام بررسی شد.

پیام ایلاس کردی، کارشناس بازار سرمایه به ارزیابی وضعیت بازار سهام پرداخت و گفت: برای بررسی شرایط بازار سهام بهتر است تحلیل را به دو بخش عوامل داخلی اثرگذار و متغیرهای خارجی موثر تقسیم کنیم. در بخش داخلی، سه مولفه مهم این روزهای بازار سرمایه باید مورد توجه قرار گیرد. نخست موضوع نرخ ارز است. باید یادآوری کرد که بورس ایران یک بازار کامودیتی‌محور محسوب می‌شود و فروش شرکت‌ها، چه صادراتی و چه داخلی، عمدتاً در مبنای دلار انجام می‌شود. بنابراین هرگونه افزایش نرخ ارز می‌تواند مستقیماً باعث رشد درآمد شرکت‌ها و در نهایت افزایش قیمت سهام آنها شود. در این میان، تغییرات ایجادشده در بازار ارز رسمی و انتقال تدریجی شرکت‌ها و کالاها از تالار اول به تالار دوم اهمیت ویژه‌ای دارد. اکنون نرخ ارز در تالار اول حدود ۷۱ هزار تومان و در تالار دوم نزدیک به ۹۷ هزار تومان است. سرعت افزایش تعداد شرکت‌ها و اقلامی که به تالار دوم منتقل می‌شوند، بالاتر رفته و همین موضوع انتظارات تورمی و رشد بازار سهام را تقویت کرده است. از سوی دیگر، برخی تکنیدها درباره تداوم این روند منتشر می‌شود که می‌تواند موجب افت‌های مقطعی بازار شود.

در نتیجه، حال و آینده بازار سهام تا حد زیادی به تعیین تکلیف این مساله وابسته شده است.وی به دومین عامل اثرگذار اشاره کرد: دومین عامل، موضوع نرخ خوراک پتروشیمی‌ها است. همان‌طور که می‌دانید، نرخ خوراک طی ماه‌های اخیر، یعنی در فاصله شش‌ماهه منتهی به شهریور، از محدوده ۵ هزار و ۷۰۰ تومان به حدود ۵ هزار و ۵۰۰ تومان کاهش یافته و

بورس و بانک

روزنامه
دراقتصاد
www.marzeghtesad.ir

شنبه ۱۵ فروردین ۱۴۰۵ه‍.ش ۱۴۰۵شماره ۸۸۵

♥ کاهش عرضه ارز در ۱۴۰۴

در سال ۱۴۰۴ با حذف ارز نیمای و تمرکز کامل بانک مرکزی بر نرخ توافقی، سیاست ارزی کشور وارد مرحله‌ای تازه شده است. هرچند این اقدام با هدف شفافیت و کاهش رانت ارزی انجام شد، اما ۱۸ درصدی تامین ارز و کاهش ۲۳ درصدی عرضه در بخش تجاری، فشار قابل‌توجهی بر نرخ دلار و انتظارات تورمی وارد کرده است.

در سال ۱۴۰۴ با حذف ارز نیمای و تمرکز کامل بانک مرکزی بر نرخ توافقی، سیاست ارزی کشور وارد مرحله‌ای تازه شد. هرچند این تغییر در جهت شفافیت و کاهش رانت ارزی ارزیابی می‌شود، اما کاهش ۱۸ درصدی تامین ارز و افت ۲۳ درصدی در بخش تجاری، فشار قابل‌توجهی بر نرخ دلار بازار آزاد وارد کرده است. هر چند در خیرها عنوان شده که میزان فروش نفتی ایران افزایش یافته، اما این موضوع اثر خود را در تامین ارز منعکس نکرده است. البته شاید در ماه‌های پایانی میزان عرضه ارز شدت بگیرد.

سیاست‌های ارزی بانک مرکزی سال ۱۴۰۳ از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا نیمه آبان همان سال، بانک مرکزی در راستای تامین نیازهای ارزی کشور مجموعاً۴۳میلیارد و ۴۸۸میلیون دلار برای واردات سه گروه اصلی کالا– شامل کالاهای اساسی و دارو، کالاهای تجاری و بازرگانی و نیازهای خدماتی –

تخصیص داده است. از این میزان، سهم کالاهای تجاری و بازرگانی ۳۳میلیارد و ۲۴۲میلیون دلار بوده که ۲۳میلیارد و ۷۱۵میلیون دلار آن با ارز نیمای و ۹میلیارد و ۲۷میلیون دلار با نرخ توافقی تامین شده است. این ترکیب نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۳ هنوز ساختار دوتنرخی در یک‌ماهه‌های ارزی(نیمای و توافقی) فعال بوده و سیاست بانک مرکزی بر کنترل نرخ از طریق تخصیص ارز نیمای استوار بوده است. در مجموع سال ۱۴۰۳، میزان تامین ارز با نرخ توافقی، ۶۹میلیون دلار از مجموع ۱۴۰۲میلیون دلار و نیازهای خدماتی با یک‌میلیارد و ۲۵۳میلیون دلار در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. این روند حاکی از تداوم سیاست تامین ارزی برای حمایت از تجارت رسمی کشور، تثبیت قیمت کالاهای اساسی و تامین نیازهای وارداتی است.

سیاست‌های ارزی بانک مرکزی سال ۱۴۰۴ با ورود به سال ۱۴۰۴، تغییر مهمی در سیاست ارزی بانک مرکزی رخ داد؛ حذف ارز نیمای و تمرکز بر مانع ارز با نرخ توافقی. در دوره زمانی مشابه (از ابتدای سال تا ۱۷ آبان ۱۴۰۴)، مجموع تامین ارز ۳۵میلیارد و ۴۷میلیون دلار کاهش یافت که نسبت به دوره مشابه سال قبل حدود ۱۸ درصد افت نشان می‌دهد. در این میان، تخصیص‌یافته برای کالاهای تجاری و بازرگانی با افت ۲۳ درصدی نسبت به سال قبل بیشترین کاهش را تجربه کرده است. در مقابل، تامین ارز برای کالاهای اساسی و دارو (۳میلیارد و ۱۹۰میلیون دلار) و نیازهای خدماتی (۹۵۴میلیون دلار) تغییر چندانی نداشته است. این کاهش در عرضه ارز به ویژه در بخش تجاری، در حالی رخ داده که هم‌زمان میانگین نرخ دلار در بازار آزاد در ۸ ماه نخست سال ۱۴۰۴ به ۹۲ هزار و ۳۰۰ تومان رسیده است؛ در حالی‌که در دوره مشابه سال ۱۴۰۳ میانگین نرخ دلار ۶۱ هزار ۶۰۰ و تومان بوده است.

به عبارت دیگر، نرخ بازار آزاد در این بازه زمانی حدود ۵۱ درصد رشد کرده است. پیش‌بینی بر مبنای همین روند نشان می‌دهد که میانگین نرخ دلار در سال ۱۴۰۴ می‌تواند به حدود ۱۰۵ هزار تومان برسد. افزایش نرخ دلار بازار آزاد را می‌توان تا حد زیادی ناشی از تغییرات سیاستی بانک مرکزی دانست. حذف ارز نیمای عملاً به معنای نزدیک‌تر شدن نرخ‌های رسمی و غیررسمی بوده، اما از سوی دیگر، موجب کاهش نسبی عرضه ارز ارزان در بازار و افزایش فشار تقاضا در نرخ توافقی شده است. به علاوه، کاهش ۱۸ درصدی کل تامین ارز، نشانه‌ای از محدودتر شدن منابع یا سخت‌تر شدن تخصیص‌هاست که اثر روانی آن بر بازار آزاد به صورت افزایش انتظارات تورمی و رشد قیمت ارز نمایان می‌شود. در مجموع، سیاست بانک مرکزی در سال ۱۴۰۴ می‌توان به عنوان گامی در نظام

چندرنخی به‌نظام نرخ توافقی تعبیر کرد. این تغییر هرچند از منظر شفافیت و کاهش رانت ارزی گامی مثبت محسوب می‌شود، اما در کوتاه‌مدت به دلیل کاهش عرضه و تعدیل تدریجی بازار، فشار افزایشی در نرخ دلار آزاد وارد کرده است. برای تسهیل شرایط، ضروری است که بانک مرکزی هم‌زمان با این اصلاح ساختاری، با ابزارهای مکمل مانند تقویت عرضه ارز صادراتی، تسهیل بازگشت ارز و مدیریت انتظارات تورمی، از نوسانات شدید در بازار آزاد جلوگیری کند تا اعتماد فعالان اقتصادی به نظام ارزی جدید تقویت شود.در معاملات روز گذشته، بازار ارز و طلا با نوساناتی محدود اما افزایشی همراه شد. نرخ دلار در بازار با رشد ۵۰ تومانی نسبت به روز گذشته، از ۱۰۷ هزار و ۹۰۰ تومان به ۱۰۷ هزار و ۸۵۰ تومان رسید. هرچند میزان افزایش اندک بود، اما جهت حرکتی بازار همچنان صعودی ارزیابی می‌شود. در بازار فلزات گرانبها نیز روندی مشابه مشاهده شد. سکه امامی با رشد قابل‌توجه ۶۰۰ هزار تومانی، ۱۱میلیون و ۶۰۵ هزار تومان به سطح ۱۱میلیون و ۲۰۵ هزار تومان رسید و بار دیگر به سطح بالای ۱۱۱ میلیون تومان بازگشت. طلای ۱۸ عیار نیز با افزایش ۱۶ هزار تومانی، از ۱۰میلیون و ۴۵۴ هزار تومان به ۱۰میلیون و ۴۷۰ هزار تومان رسید. کارشناسان این حرکت قیمتی را ناشی از واکنش بازار به اظهارات جدید سخنگوی سازمان امور مالیاتی می‌دانند.

روزنامه در اقتصاد

شنبه۱۵ فروردین ماه۱۴۰۵•شماره۸۸۵ www.marzeghtesad.ir

▼ موانع ارزی از مسیر تولید خودرو برداشته شود

محمد رستمی، نماینده نیشابور و فیروزه و سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، با حضور در ایران خودروی خراسان از خطوط تولید این مجموعه بازدید کرد و در نشست با شبنام مدیرعامل شرکت و جمعی از مدیران در جریان روند تولید، چالش‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای این واحد صنعتی قرار گرفت.

به گزارش روابط عمومی ایران خودروی خراسان؛ در این بازدید، شبنامی ضمن ارائه گزارشی از ظرفیت‌ها و دستاوردهای ایران خودروی خراسان، گفت: این شرکت به عنوان یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های تولید خودروی شرق کشور، با تکیه بر نیروی انسانی متخصص و بومی‌سازی بخش قابل‌توجهی از قطعات، نقش موثری در تحقق تولید پایدار و اشتغال ایفا می‌کند.

محمد رستمی، سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی نیز با اشاره به ضرورت بازنگری در سیاست‌های قیمت‌گذاری خودرو، اظهار کرد: قیمت دستوری نه به نفع مردم است و نه به نفع صنعت خودروسازی، چرا که از یک سو تولیدکنندگان امکان حرکت در مسیر توسعه، نوآوری و ارتقای کیفیت را از دست می‌دهند و از سوی دیگر مردم نمی‌توانند از خودروهای با کیفیت‌تر و به روزتر بهره‌مند شوند. وی افزود: در کمیسیون صنایع تلاش می‌کنیم با برگزاری جلسات تخصصی و دعوت از دو خودروساز بزرگ کشور، به راهکاری برسیم که ضمن حمایت از تولید، منافع مصرف‌کننده نیز حفظ شود. البته خودروسازان نیز باید با اصلاح ساختارها و کاهش هزینه‌های تولید، سهم خود را در این مسیر ایفا کنند.

▼ آماده‌باش دستگاه‌ها در پی وقوع زلزله بهایاد

مدیرکل مدیریت بحران استان یزد در پی وقوع زمین‌لرزه ۴٫۷ ریشتری بهیاد دستور آماده باش و برگزاری جلسه‌ستاد پیشگیری، هماهنگی وفرماندهی عملیات پاسخ به بحران شهرستان بهیاد را صادر کرد. احسان بالاکتفی در این باره گفت: بلافاصله پس از وقوع زمین‌لرزه، گروه‌های آرزب جمعیت هلال احمر و کارشناسان مدیریت بحران به نقاط مختلف شهرستان اعزام شدند و بررسی‌های لازم بر خصوص خسارات احتمالی مالی در حال انجام است. منطقه بروز زلزله غیر مستکونی بوده و با شهر بهیاد بیش از ۴۴ کیلومتر فاصله دارد.

وی از ارتباط با استاندار یزد، رئیس سازمان مدیریت بحران کشور، معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار و معاون آماندی و پاسخ سازمان مدیریت بحران کشور خبر داد و اظهار کرد: آخرین گزارش‌ها در خصوص زلزله در اختیار مسوولان ارشد استان و کشور قرار گرفت. بالاکتفی از فعال‌سازی مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان نیز خبر داد و گفت: مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان در کوفته‌ترین زمان فعال شدو فرآیندهای مربوطه با هماهنگی دستگاه‌های امدادی در حال بررسی است.

▼ دیوار تعرفه‌ای و عادت به بازار غیر رقابتی

این الگوی مشترک نشان می‌دهد که مشکل در نبود منابع طبیعی یا نیروی انسانی نبوده، بلکه در ساختار سیاست‌گذاری اقتصادی و نوع مواجهه ما با مفهوم «رقابت» و «کیفیت» نهفته است. در حوزه معدن و صنایع معدنی، ایران از ذخایر غنی و متنوعی برخوردار است. سنگ‌های تزئینی کشور از نظر کیفیت و تنوع در زمره بهترین نمونه‌های جهان قرار

دارند. با این حال، سهم ایران از بازار جهانی سنگ فرآوری‌شده ناچیز است. هزاران واحد سنگبری در کشور فعالند، اما خروجی نهایی آنهاز منظر کیفیت، بستمندی و استاندارد فنی، توان رقابت در بازارهای جهانی را ندارند. در حالی که ترکیه با حدود یک‌ششم تعداد کارخانه‌های ایران، چند برابر کشور ما صادرات دارد، این تفاوت نشان می‌دهد که مسأله اصلی نه در کمیت تولید، بلکه در کیفیت و رقابت‌پذیری نهفته است. چنین وضعیتی تنها به سنگ محدود نمی‌شود در صنایع فلزی نیز همین الگو تکرار شده است. میلگرد، یکی از ساده‌ترین محصولات فولادی، در بازارهای جهانی به سختی جای پایی برای ایران باز کرده است. کشور‌های منطقه که در سطح فنّی و فناوری مشابهی با ما قرار دارند، موفق شده‌اند محصولات خود را به بازارهای سخت‌گیر اروپایی صادر کنند، در حالی که میلگرد ایرانی عمده‌تارونه بازارهای ایران‌رقیمت و بی‌استنادردی مانند عراق، افغانستان یا برخی کشورهای آفریقایی می‌شود. حتی در مورد سیمان نیز، با وجود آنکه ایران از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان منطقه است، کشورهای دارای استاندارد بالاتر تمایلی به خرید سیمان ایرانی ندارند.ریشه این ضعف ساختاری را باید در نبود رقابت واقعی در بازار داخلی جست‌وجو کرد. در شرایطی که دیوار بلند تعرفه‌ای و ممنوعیت واردات کالی مشابه خارجی، به‌سازار ۸۰میلیونی ایران را از رقابت آزاد دور نگه داشته، تولیدکننده داخلی انگیزه‌ای برای ارتقای کیفیت ندارد. وقتی واردات محصول مشابه‌منوع می‌شود، مصرف‌کننده ناگزیر است هر کالایی را که در داخل تولید می‌شود، خریداری کند؛ فارغ از آنکه کیفیت یا استانداردی در سطح جهانی داشته باشد یا نه. در چنین فضایی، تولیدکننده نه تنها برای حضور در بازار بین‌المللی آماده نمی‌شود، بلکه به تولید کالای بی‌کیفیت عادت می‌کند و توانایی رقابت را از دست می‌دهد.

راه عبور از ترافیک تار عنکبوتی

بینتا حسن پور – حمل‌ونقل یکی از مهم‌ترین مسائلی است که اتحادیه اروپا امروز با آن روبه‌رواست، زیرا حدود ۳۰درصد از انتشار گازهای گلخانه‌ای در اروپا را این صنعت تشکیل می‌دهد.

در سال ۱۹۹۶، بانک جهانی اعلام کرد؛ دوچرخه، مانند سایر شیوه‌های حمل‌ونقل غیرموتوری، مزایای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را برای شهر به ارمان می‌آورد و نباید به حاشیه رانده شود. سایر نهادهای جهانی در سال‌های بعد نیز از این خط‌مشی پیروی کردند و همچنین بودجه و پشتیبانی فنی برای توسعه برنامه‌های جامع حمل‌ونقل که شامل دوچرخه نیز می‌شود، ارائه دادند. از زمان ظهور جایزه حمل‌ونقل پایدار در سال۲۰۰۵، هر شهر برنده جایزه، از لندن تا سئول، ابتکارات دوچرخه‌سواری را در برنامه‌های حمل‌ونقل خود گنجانده است.

اوج تشویق دولت‌ها برای استفاده از دوچرخه به‌جای خودرو و حتی وسایل حمل‌ونقل عمومی را باید از زمان همه‌گیری کرونا جست‌وجو کرد که برخی از دولت‌ها از مردم خواسته بودند تا با سفرهای دوچرخه‌ای از ازدحام ناام در قطارها و اتوبوس‌ها جلوگیری کنند. این پیشنهاد در حالی مطرح شد که کشورها محدودیت‌های ناشی از ویروس کرونا را در مورد تجارت و سایر فعالیت‌ها کاهش داده و دولت‌ها خواستار استفاده از دوچرخه شدند تا اقتصاد را از طریق دوچرخه بازیابی کنند. این تشویق‌ها از فرانسه و آلمان تا پرو را دربر گرفت، پس از آن فعالان دوچرخه‌سواری خواستار تغییرات بیشتری برای دوچرخه‌سواری شدند و با بازگشایی شهرها در سراسر جهان، آنها به‌دنبال راه مهم‌تری برای مشارکت‌دادن دوچرخه‌ها در شهرها بودند، زیرا سیاست‌های حمل‌ونقل استفاده از دوچرخه، به کاهش آلودگی هوا و انتشار گازهای گلخانه‌ای و بهبود سلامت عمومی کمک خواهند کرد.

برخی از کشورها، شروع به ارائه تخفیف‌های مالیاتی کرده‌اند و به این ترتیب به شهروندان مشوق می‌دهند تا به‌جای استفاده از خودرو، با دوچرخه به محل کار بروند، زیرا کار خرد برونه، هزینه‌های بیشتری برای شهروندان ایجاد می‌کنند. فرانسه از زمان همه‌گیری به شهروندان خود که قصد تغییر وضعیت خود از ماشین به دوچرخه را داشتند، مشوق‌هایی تا سقف ۴هزار یورو ارائه داده و حتی اکنون در حال تبدیل کردن صدها خیابان در پاریس است، اما فرانسه در پیگیری سیاست‌های حمل‌ونقل پایدار تنها نیست.

بسیاری از شهرهای اروپایی در حال برنامه‌ریزی سیستم‌های حمل‌ونقل شهری هستند که در آن خودروه‌ها وسیله اصلی حمل‌ونقل نباشند. زاگرب پایتخت کرواسی قصد دارد حدود ۳۰درصد خطوط خود را گسترش دهد و سهم ترافیک سفرهای دوچرخه‌ای را تا سال۲۰۲۵ به ۸۰درصد افزایش دهد. رم، لندن، فرانکفورت و اسلو محدودیت‌هایی را برای خودروهای دیزلی در منطقه شهری یا مالیات‌های ویژه‌ای برای جلوگیری از رانندگی در شلوغ‌ترین محیط‌های شهری اعمال می‌کنند. در مرکز مادرید و همچنین در میلان،

توزیع ۳۶هزارمیلیارد ریال عوارض بین شهرداری‌های آذربایجان شرقی

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

تردد خودروهای تولید شده قبل از سال ۲۰۰۰ ممنوع اعلام شدند. بنابراین، کلان‌شهرهای اروپایی درحال توسعه زیرساخت‌های سفرهای دوچرخه‌ای، گسترش پیاده‌روها و تبدیل خطوط خودرو و خطوط پارکینگ به خطوط حمل‌ونقل عمومی یا خطوط دوچرخه شدند.

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های تهران

دوچرخه‌سواران در خیابان‌های

روزنامه در اقتصاد

شنبه ۱۵ فروردین ماه ۱۴۰۵ • شماره ۸۸۵
www.marzeghtesad.ir

حذف فقرا از شبکه‌های خانگی

با رشد اینترنت پرسرعت و نفوذ گوشی‌های هوشمند وی‌اودی‌ها به یکی از شاخص‌های مهم دسترسی دیجیتال و تفریح خانوارها تبدیل شده‌اند. بررسی هزینه اشتراک نسبت به درآمد کاربران، حجم تولید محتوا و مدل‌های درآمدی پلتفرم‌ها نشان می‌دهد درحالی‌که بازار ایران در مسیر توسعه تولید محتوای اختصاصی قرار دارد، فاصله قابل‌توجهی با استانداردهای جهانی و منطقه‌ای مانند ترکیه و انگلیس وجود دارد و موفقیت بلندمدت نیازمند سرمایه‌گذاری و سیاست‌های حمایتی هدفمند است.

تناسب خرید اشتراک

در سال‌های اخیر مصرف سرویس‌های ویدئو (VOD) به یکی از شاخص‌های مهم دسترسی دیجیتال و تغییر الگوی تفریح خانوارها تبدیل شده است. در این بین همزمان با رشد اینترنت پرسرعت و افزایش نفوذ گوشی‌های هوشمند پلتفرم‌های داخلی و خارجی تلاش می‌کنند با ارائه محتواهای متنوع و تولید اختصاصی کاربران بیشتری جذب کنند. بررسی نسبت هزینه اشتراک این سرویس‌ها به درآمد ماهانه کاربران به ویژه در میان گروه‌های با حداقل درآمد نشان‌دهنده میزان دسترسی و توان مالی کاربران برای بهره‌گیری از خدمات دیجیتال است و می‌تواند به عنوان معیاری برای تحلیل فشار اقتصادی و ظرفیت تولید محتوای بومی مورد استفاده قرار گیرد.

در این راستا بر اساس داده‌های موجود هزینه اشتراک سرویس‌های ویدئو در ایران با میانگین حدود ۱۹۰ هزار تومان در ماه معادل تقریبی ۱٫۶ درصد از حداقل حقوق ۱۲ میلیون تومانی کارگران است. در آمریکا نیز با فرض حداقل دستمزد فدرال ۷٫۲۵دلار در ساعت و اشتراک استاندارد انگلیس به قیمت ۱۷٫۹۹ دلار، این نسبت به حدود ۱٫۴ درصد از درآمد ماهانه می‌رسد. از منظر عددی سهم هزینه اشتراک از درآمد در دو کشور نزدیک به نظر می‌رسد، اما تفاوت سطح دستمزد، قدرت خرید و هزینه‌های پایه زندگی باعث می‌شود پرداخت این سهم برای کاربران ایرانی فشار اقتصادی بیشتری ایجاد کند.

درحالی‌که در آمریکا تماشای استریمینگ بخشی از سبد تفریحات دیجیتال خانوار است، در ایران اشتراک VOD همچنان کالایی نیمه‌لوکس محسوب می‌شود و بسیاری از کاربران برای کاهش هزینه از اشتراک‌های گروهی یا تخفیف‌های فصلی استفاده می‌کنند. اما حالا سوال اینجاست که تولید محتوای وی‌اودی‌های داخلی در چه وضعیتی نسبت به پلتفرم‌های جهانی مانند انگلیس قرار دارد؟ از منظر تولید محتوا انگلیس به‌عنوان بزرگ‌ترین سرویس وی‌اودی جهان سالانه میلیاردها دلار برای تولید و خرید محتوا هزینه می‌کند و بیش از ۴ هزار عنوان تولید داخلی در فهرست خود دارد.

تنها در سال ۲۰۲۳ بیش از ۸۰۰ عنوان جدید شامل سریال، مستند و فیلم سینمایی منتشر شد و این پلتفرم در بیش از ۱۹۰ کشور فعالیت می‌کند و بیش از ۲۷۰ میلیون مشترک پرداختی دارد. در مقایسه پلتفرم‌های ایرانی با آرشوی بالغ بر ۹۵ هزار عنوان عمدتاً از طریق خرید حقوق پخش خارجی و تولید محدود داخلی در این بخش گزارش‌ها یکی از پلتفرم های اصلی در سال ۱۴۰۰ تنها حدود ۳۰ سریال جدید تولید کرده و سهم آن از بازار داخلی حدود ۶۵ درصد تخمین زده شده است. این آمار نشان می‌دهد بازار ایران در حال گذار از مرحله پخش‌کننده محتوا به تولیدکننده فعال است، اما فاصله قابل‌توجهی با استانداردهای جهانی دارد.

همچنین در این بین درحالی‌که سرویس‌هایی مانند انگلیس با سرمایه‌گذاری‌های چندمیلیارد دلاری سالانه به تولید سریال‌ها و فیلم‌های اختصاصی می‌پردازند پلتفرم‌های داخلی ایرانی عمدتاً بر تولید محتوای کم‌هزینه تمرکز دارند. بخش قابل‌توجهی از تولیدات داخلی شامل رئالیتی‌شو، برنامه‌های سرگرمی کوتاه و محتوای سبک شبکه‌های اجتماعی است که هزینه تولید پایین‌تری دارند و امکان جذب سریع مخاطب را فراهم می‌کنند. این رویکرد به پلتفرم‌ها اجازه می‌دهد ضمن مدیریت محدودیت‌های مالی و زیرساختی همزمان محتوای متنوع ارائه کنند و بازار خود را توسعه دهند، اما فاصله آنها با استانداردهای جهانی در زمینه سریال‌ها و فیلم‌های بلند اختصاصی همچنان مشهود است.

البته علاوه بر تولید و عرضه محتوا پلتفرم‌های وی‌اودی برای تأمین منابع مالی و حفظ پایداری کسب و کار از مدل‌های متنوع درآمدی استفاده می‌کنند. مهم‌ترین این روش‌ها شامل دریافت اشتراک ماهانه یا سالانه از کاربران است که بخش عمده درآمد پلتفرم‌های جهانی و داخلی را تشکیل می‌دهد. برخی سرویس‌ها با همکاری با ارائه‌دهندگان اینترنت و SPها قرارداد می‌بندند تا اشتراک‌های خود را به‌صورت بسته‌های ویژه همراه با اینترنت ارائه کنند این روش علاوه بر جذب کاربران جدید هزینه دسترسی را برای آنها کاهش می‌دهد. در کنار آن برخی پلتفرم‌ها درآمد قابل‌توجهی از فروش تراфик مصرفی و پهنای باند دارند.

رونق موقت خودروسازی؟

عرشیا حسن پور – شاخ و وسایل نقلیه و قطعات وابسته در مهرماه نشان می‌دهد که پس از ۱۶ ماه رکود متوالی، صنعت خودرو سرانجام در مهر امسال نشانه‌هایی از خروج از رکود را بروز داده‌است.

شاخ خودرو در هفتمین ماه از سال به ۵۸۵واحد رسید تا بیشترین میزان را طی یک سال گذشته به‌نام خود ثبت کند. این رقم در شهریورماه ۴۵واحد بود، بنابراین در ماه ابتدایی پاییز شاخ خودرو علاوه‌اینکه خود را به بالای مرز ۵۰ رسانده، رشد ۱۳۵واحدی نیز داشته‌است. بیشتر شاخص‌های مورد بررسی در شاخ مهرماه خودرو نیز افزایشی بوده‌اند به‌طوری‌که از بین ۱۳ فاکتور مورد بررسی ۱۱ فاکتور افزایشی بوده و دو مورد کاهش پیدا کرده‌است. در مورد دلایل خروج شاخ خودرو از رکودی ۱۶ماهه می‌توان به سه عامل اشاره کرد. یکی از این عوامل رشد دوباره قیمت‌های خودروسازان در مهرماه است. خودروسازان امسال دوباره افزایش قیمت داشتند که یکی از آنها خرداد و تیر محقق شد و دیگری در مهرماه، بنابراین رشد قیمت می‌تواند یکی از عوامل بهبود وضعیت شاخ خودرو باشد.

دلیل دوم نیز می‌تواند پایان چالش خودروسازان با سیاستگذاران حول موضوع قیمت‌گذاری خودرو باشد. از ابتدای سال جاری تاکنون یکی از عوامل مهمی که به رکود صنعت دامن زده بود، اختلافات قیمتی بین خودروساز و وزارت صمت بود. در خردادماه امسال بزرگ‌ترین خودروساز کشور به‌دلیل تعلق سازمان حمایت در اصلاح قیمت خود رأس دست به افزایش قیمت محصولاتش زد. این موضوع یکی از پیچیده‌ترین و طولانی‌ترین اختلافات بین خودروساز و سیاستگذار را کلید زد. کار به‌جایی رسید که نهادهای نظارتی و حتی قضایی به موضوع ورود کردند و شورای‌رأیت دستورالعمل قیمت‌گذاری خودروی سواری را تغییر داد. در ادامه نیز در برهه‌ای فروش ایران خودرو متوقف شد، با این‌حال این اختلاف در مهرماه امسال به پایان رسید. در این ماه نیز ایران‌خودرو قیمت‌های جدید خود را اعلام کرد اما این بار سازمان حمایت این قیمت‌ها را تأیید کرد تا پایانی باشد بر ماه‌ها

غفلت در تعیین تعرفه هیبریدی‌ها

روز گذشته سخنگوی دولت از تداوم تخصیص ارز ترجیحی به کالاهای اساسی خبر داد و اعلام کرد در صورتی که قرار باشد اصلاحاتی در این خصوص انجام شود، حتماً سیاست‌های جایگزین برای حمایت از معیشت مردم انجام خواهند شد.

با این حال به نظر می‌رسد که تعداد کالاهای مشمول ارز ترجیحی در حال کاهش است. پیش از این اعلام شده بود که هدف‌گذاری دولت این است که کالاهای مشمول کالابرگ را با ارز ۲۸هزار و ۵۰۰تومانی به‌دست مردم برساند. همچنین رئیس سازمان برنامه بودجه اعلام کرده بود که در تغییرات جدید طرح کالابرگ، تعداد کالاهای مشمول کاهش خواهد یافت. همین مساله زمینه‌ساز گمانه‌زنی‌هایی در مورد کاهش گستره کالاهای تحت پوشش ارز ترجیحی شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد تخصیص ارز ترجیحی به کالاهای اساسی علی‌رغم هزینه بالا، در تحقق اهداف خود و کنترل افزایش قیمت کالاهای اساسی چندان مؤثر نبوده است. بر همین اساس، کارشناسان توصیه می‌کنند که کاهش تعداد کالاهای مشمول رانت ارزی به‌صورت تدریجی انجام شود تا ضمن کاهش هزینه‌های این طرح، از بروز شوک‌های تورمی ناشی از حذف ناگهانی ارز ترجیحی جلوگیری شود. همزمان، تداوم پرداخت کالابرگ به دهک‌های پایین درآمدی می‌تواند به حفظ چتر حمایتی از اقشار آسیب‌پذیر کمک کند.

خرجه تکراری ارز ترجیحی

سیاست تخصیص ارز ترجیحی نخستین‌بار در بهار سال۱۳۹۷ به اجرا درآمد. در آن مقطع، دولت با هدف کاهش آثار نوسانات ارزی بر معیشت خانوارها تصمیم گرفت بخشی از کالاهای اساسی را با نرخ ارزی پایین‌تر از بازار آزاد تأمین کند. هدف اصلی از اجرای این سیاست، کنترل نوسانات بازار، مهار افزایش قیمت کالاهای ضروری، جبران کاهش قدرت خرید مردم و حمایت از اقشار متوسط و کم‌درآمد بود.

با این حال، در عمل افزایش فاصله میان نرخ ارز بازار آزاد و نرخ ترجیحی، موجب شد این سیاست به تدریج هزینه‌های سنگینی برای دولت ایجاد کند. اختلاف فزاینده میان دو نرخ نیز بستر رانت و فساد گسترده در میان برخی واردکنندگان و واسطه‌ها را فراهم کرد. افزون بر این، سیاست تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی در مهار رشد قیمت کالاهای اساسی و کنترل تورم نیز چندان موفق عمل نکرد. به همین دلیل، دولت در سال۱۴۰۱ تصمیم

چالش و کشمکش میان این دو.

عامل سومی که احتمالاً در بهبود شاخ مؤثر بوده‌است، احتمال اختصاص ۲۰همت تسهیلات به هریک از دو خودروساز بزرگ کشور است. ایران‌خودرو و سایپا هرکدام درخواستی برای تسهیلات ۲۰همتی به دولت ارائه داده‌اند. گویا دولت نیز موافقت خود را مشروط به صرف این رقم برای پرداخت بخشی از بدهی قطعه‌سازان کرده‌است. از آنجا که این بدهی یکی از دلایلی بود که خودروسازان در تأمین قطعه دچار مشکل بودند، احتمال دارد که مطرح‌شدن موضوع تسهیلات جدید برای پرداخت بخشی از این بدهی کمک کرده‌باشد که آنها بتوانند بازهم قطعات بیشتری را از قطعه‌سازان خریداری کنند.

همین موضوع امید خودروسازان نسبت به آینده را نیز افزایش داده‌است. امید خودروسازان به آینده که تحت‌عنوان «انتظارات تولید در ماه آینده» در شاخ بازتاب دارد نیز در ماه ابتدایی پاییز، نسبت به شهریور ۱۲٫۲واحد افزایش داشته و به ۵۸۳واحد رسیده است. این امیدواری در حالی رقم خورده که در این ماه مکانیزم ماشه نیز فعال شد، با این‌حال به‌نظر می‌رسد که از نظر خودروسازان تأمین نقدینگی فاکتور بسیار مهم‌تری از مشکلات بین‌المللی یا تحریم‌ها است.

با این وجود باید توجه داشت که خودروسازی نیز به‌عنوان یک صنعت تحت‌تأثیر عوامل کلان است و دلایلی که آنها را مرور کردیم احتمالاً تأثیری کوتاه‌مدت در بهبود وضعیت صنعت خودروی کشور دارند. اتاق بازرگانی ایران به‌عنوان مرجع انتشار شاخ، در گزارش خود بعد از اشاره به برخی از بهبودها در شاخ مهرماه، تأکید می‌کند که «این بهبود عمدتاً ناشی از عوامل گذر است (مثل تسهیل نسبی تأمین انرژی برق) نه رشد پایدار تقاضا یا سرمایه‌گذاری و تلاش بنگاه‌ها برای پاسخگویی به تقاضای کوتاه‌مدت بازار

بوده‌است. در غیاب اصلاحات بنیادی، عواملی مانند فشارهای ارزی، نقدینگی محدود، افزایش هزینه مواد اولیه و نیروی انسانی و بی‌ثباتی سیاستی همچنان مانع از تعمیق بهبود هستند.» کمااینکه در مهرماه سال گذشته نیز شاخ خودرو به‌طور موقت از رکود خارج شد اما بعد از آن دوباره به روند رکود خود بازگشت و تا شهریور نیز در آن مانده بود، بنابراین احتمال دارد که بعد از بهبود نسبی شاخ خودرو در مهر، در ماه‌های آینده شاخ بازهم به روند رکودی خود بازگردد؛ چراکه چند فاکتور باعث این بهبود شده‌است اما اصلاح ساختاری در میان نیست.

اتساق بازرگانی ایران، به‌عنوان مرجع انتشار شاخ این شاخص اقتصوفی‌تولیف می‌کند: «شاخ یکی از شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش بیشتر کشورهایاقوتوسلعت، درحالی‌تر شاخص شاخ برای حدود ۲۹هزار بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰کشور جهان محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان، به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. در واقع شاخ تصور تولیدکنندگان از وضعیت تولیدی‌نوعی‌ده و به نشان از میزان امید آنها به آینده دارد.»

افت و خیز شاخ

همان‌طور که اشاره شد بین فاکتورهای مورد بررسی در شاخ مهرماه صنعت خودرو بیشتر شاخص‌ها افزایشی بودند، علاوهبر این از بین ۱۳ فاکتور موردبررسی چهار فاکتور زیر مرز ۵۰ و هشت فاکتور بالای این مرز قرار گرفته‌اند. رقم ۵۰، مرز مهمی در شاخ محسوب می‌شود. اگر رقم ثبت‌شد کم‌تر از ۵۰ بوده اما نسبت به ماه قبل افزایش یافته باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدترشدن وضعیت، کاهش یافته‌است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه‌شده بالای ۵۰، از عدد ماه قبل کم‌تر باشد، نشان می‌دهد سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل کاهش یافته‌است و اگر روی ۵۰ بایستد نشان از عدم‌تغییر دارد. در این بین بیشترین رشد مربوط به «میزان سفارش‌های جدید» است. این فاکتور از ۴۸۴واحد در شهریور به ۶۸۳واحد در مهرماه رسیده است، این سفارش‌ها علاوهبر خودروسازان می‌تواند مربوط به قطعه‌سازان نیز باشد؛ چراکه با احتمال تسهیلات ۲۰همتی احتمالاً خودروسازان سفارش بیشتری برای خرید قطعه داده‌اند. ایران‌خودرو نیز در مهرماه یک طرح فروش داشت که باعث اخذ سفارش‌های جدید شده‌است. در این ماه خودروسازان و قطعه‌سازان تولید خود را نیز بهبود داده‌اند. طبق آمار، رقم ثبت‌شده برای فاکتور «میزان تولید محصولات» در شهریورماه ۴۲۰۲واحد بود اما در ماه مهر روی ۶۰واحد ایستاد تا رشد ۱۷۸واحدی را در این مدت زمان ثبت‌کند.

علاوه بر این گزارش شاخ نشان می‌دهد که فروش خودرو و قطعه نیز افزایش پیدا کرده‌است. این فاکتور در شهریورماه امسال به ۴۵۵واحد رسیده بود اما در هفتمین ماه از سال توانست از مرز ۵۰ عبور کرده و روی ۶۰واحد بایستد. البته این رشد نمی‌تواند مربوط به فروش محصولات تولیدی سه خودروساز بزرگ کشور باشد، طبق گزارشی که پیش‌تر خودروسازان به سازمان بورس ارائه داده و در سامانه کدال منتشرشده بود، فروش خودروهای سواری ایران‌خودرو، سایپا و پارس‌خودرو در مهرماه نسبت به شهریور با افت ۱۳٫۳درصدی مواجه بوده‌است، مگر اینکه خودروسازان در نظرسنجی شاخ فروش، خودروهای وارداتی خود را نیز مدنظر قرار داده‌باشند. همچنین ممکن است این رشد از محل فروش قطعه‌سازان نشأت گرفته‌باشد. همچنین خودروسازان و قطعه‌سازان در این ماه سفارش‌های دریافتی خود را با سرعت بیشتری تحویل داده‌اند. بر این اساس فاکتور «سرعت انجام سفارش‌های سفارش» در مهرماه به ۶۰واحد رسیده است. این در شرایطی است که این شاخص در شهریورماه روی ۴۵واحد ایستاده بود.

اما به‌رغم آنکه خودروسازان در ماه مهر احتمالاً توانست‌اند قطعات بیشتری را تأمین کنند اما همچنان تأمین مواد اولیه از مشکلات اساسی آنها است. «موجودی مواد اولیه» در مهرماه امسال به ۴۶۰۷واحد رسیده که همچنان زیر مرز ۵۰ است و نشان می‌دهد که موجودی مواد اولیه آنها در انبار همچنان در حال خالی‌شدن است، با این‌حال این فاکتور نسبت به شهریور ماه با رقم ۳۸۰۷واحد رشدی ۸واحدی را ثبت کرده‌است، بنابراین می‌توان گفت که سرعت خالی‌شدن انبار خودروسازان از مواد اولیه بسیار کاهش یافته‌است که این موضوع دریافت قطعات جدید از قطعه‌سازان را تأیید می‌کند. موضوع دیگری که موید این ادعا است افت محسوب‌شده محصول در انبار خودروسازان است، فاکتور «موجودی محصول در انبار» گروه وسایل نقلیه و قطعات وابسته در شاخ مهر ماه به ۳۰واحد رسیده که کم‌ترین میزان ثبت در شاخ هفتمین ماه از سال است. همچنین این رقم کم‌ترین میزانی است که در یک سال گذشته برای این فاکتور ثبت شده‌است. خودروسازان طی ماه‌های اخیر با رشد زیادی در تولید خودروهای ناقص خود مواجه بودند، بنابراین احتمال دارد که آنها در مهرماه بخشی از این نواقص را با قطعاتی که خریداری کرده‌اند، تکمیل کرده و وارد چرخه فروش کرده‌باشند.

با این وجود تأمین مواد اولیه برای خودروسازان و قطعه‌سازان همچنان هزینه زیادی را برهمراه دارد؛ به‌طوری‌که شاخص «قیمت خرید مواد اولیه» از ۸۳۳واحد به ۸۰۳واحد رسیده و رشد ۵واحدی داشته‌است. «قیمت محصولات تولیدشده» نیز با ۵۰۷ واحدی و به ۶۵واحد رسیده که این موضوع متأثر از اعلام قیمت‌های جدید خودروسازان در مهرماه است. «مصرف حامل‌های انرژی» از ۴۹۸واحد در شهریور به ۴۶۷واحد در مهر رسیده تا افت ۳۰۱ واحدی داشته‌باشد و همچنان زیر مرز ۵۰ بماند. این موضوع نشان می‌دهد که خودروسازان و قطعه‌سازان حتی در مهرماه نیز در تأمین انرژی خود دچار مشکل بوده‌اند.

سرانجام پس از ماه‌ها کشمکش بر سر تعرفه خودروهای وارداتی، مجلس با مدل پیشنهادی دولت یعنی تعرفه پلکانی موافقت و از موضع خود عقب‌نشینی کرد، اما با نگاهی به اعداد و ارقام مصوبه هیات‌وزیران درباره حقوق ورودی انواع خودروهای سواری، نکته‌ای که خوددمنایی می‌کند، فاصله اندک میان تعیین تعرفه ۲۰درصدی خودروهای بنزینی تا حجم ۱۵۰۰ سی‌سی و تعرفه ۱درصدی برای خودروهای هیبریدی است که موجب افزایش بی‌ابقالی به این خودروها شده‌است.

هرچند سیاستگذار در تعیین تعرفه گوشه چشمی به تعادل بخشی به بازار و حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و جلوگیری از افزایش بی‌ضابطه قیمت خودرو داشته و بنابراین آن را به‌صورت پلکانی و متناسب با حجم موتور در نظر گرفته، اما به‌نظر می‌رسد انگیزه ورود خودروهای هیبریدی با توجه به تعرفه‌ای که برای آنها تعیین‌شده، از نظر دور مانده‌است. تعرفه بالا برای واردات خودروهای هیبریدی را می‌توان یکی از موانع اصلی توسعه ناوگان حمل‌ونقل کم‌مصرف و پاک در ایران در نظر گرفت. از منظر اقتصادی، تعرفه واردات ابزاری برای حمایت از تولید داخل و تنظیم تراز بازرگانی است، اما زمانی‌که برای کالاهایی که آثار مطلوبی در جامعه بر جای می‌گذارند، برای نمونه منجر به کاهش آلودگی هوا و صرفه‌جویی انرژی می‌شوند، تعرفه بالا یا سنگین مشابه خودروهای بنزینی در نظر گرفته می‌شود.

پاشنه آشیل ارز ترجیحی

ادامه تخصیص ارز ترجیحی، نرخ آن به صورت نسبیتی از نرخ ارز بازار آزاد یا نرخ ارز تجاری تعیین شود تا فاصله میان این دو نرخ در طول زمان افزایش پیدا نکند.

چرا یارانه‌های ارزی در تحقق اهداف تورمی موفق نبودند؟

تخصیص از ربا نرخی پایین‌تر از قیمت بازار می‌تواند به‌عنوان یک رانت ارزی برای مصرف‌کننده، تولیدکننده یا واسطه‌ها عمل کند. در سیاست تخصیص ارز ترجیحی به کالاهای اساسی، هدف سیاستگذاران این بود که با کاهش قیمت مواد اولیه، قیمت نهایی کالاهای اساسی برای مصرف‌کننده ثابت و یا با افزایش قیمت کمتری حفظ شود و از این طریق فشار تورمی بر خانوارها کاهش یابد.

با این حال، بررسی قیمت کالاهای مشمول ارز ترجیحی در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سود ناشی از این رانت به مصرف‌کننده نهایی نرسیده و حتی در برخی موارد افزایش قیمت کالاهای مشمول از ترجیحی بیشتر از رشد قیمت عموم کالاهای بوده است. مطالعات سازمان برنامه و بودجه کشور حاکی از این است که تنها حدود ۳۰درصد اث یارانه ارزی به مصرف‌کننده نهایی رسیده و ۷۰درصد باقی‌مانده به واردکنندگان و واسطه‌ها می‌رسد. این وضعیت علاوه بر کاهش اثرگذاری سیاست برای مصرف‌کننده، انگیزه‌ای برای برخی افراد ایجاد کرده تا به دلیل سود حاصل از رانت ارزی، به عنوان واردکننده یا واسطه وارد زنجیره تأمین و تولید کالا شوند. طولانی‌تر شدن این زنجیره، سهم مصرف‌کننده نهایی از مزایای ارز ترجیحی را کاهش داده و باعث ناکارآمدی سیاست شده است. آخرین آمارها نشان می‌دهد که از ابتدای اسسال جاری حدود ۹میلیارد دلار ارز برای کالاهای اساسی و دارو تخصیص یافته است، اما نابرابی تورمی مهرماه حاکی از افزایش ۶۵ درصدی قیمت خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها نسبت به مهرماه سال گذشته است.

در چنین شرایطی، کارشناسان تأکید دارند که ادامه تخصیص ارز ترجیحی، به ویژه با نرخ ثابت، نمی‌تواند در کنترل آثار تورمی بر معیشت مردم مؤثر باشد. راهکار پیشنهادی آنان شامل کاهش تدریجی دامنه کالاهای مشمول ارز ترجیحی و پرداخت کالابرگ بسا مبالغ بالاتر و هدفمند به دهک‌های درآمدی ۱ تا ۳ است تا حمایت از اقشار آسیب‌پذیر افزایش یافته و همزمان از فشار مالی تخصیص ارز ترجیحی بر بودجه دولت کاسته شود.

گرفت پرداخت ارز ترجیحی ۴۲۰۰تومانی را متوقف کند. با حذف ارز ۴۲۰۰تومانی، نرخ ارز در نیمه دوم همان سال با روندی صعودی مواجه شد. در نتیجه، دولت برای جلوگیری از افزایش دوباره قیمت کالاهای اساسی، ارز ترجیحی جدیدی با نرخ ۲۸هزار و ۵۰۰تومان تعیین کرد. هدف از این اقدام، حفظ ثبات قیمتی نسبی در بازار کالاهای ضروری و کاهش فشار تورمی بر اقشار آسیب‌پذیر بود.

با گذشت چند سال از اجرای این سیاست، اکنون شکاف قابل‌توجهی میان نرخ ارز ترجیحی و قیمت ارز در بازار آزاد مشاهده می‌شود. آخرین بررسی‌ها نشان می‌دهد که نرخ ارز در بازار آزاد به حدود ۱۰۷ هزار و ۹۰۰ تومان رسیده است؛ به این ترتیب، اختلافی نزدیک به ۸۰ هزار تومان میان نرخ ارز ترجیحی و قیمت ارز در بازار آزاد وجود دارد. با افزایش تفاوت قیمت ارز، پیامدهایی که در سال پایانی پرداخت ارز ۴۲۰۰ تومانی تجربه شد، مجدداً در حال تکرار است و به نظر نمی‌رسد با مالی یارانه ارزی بر بودجه دولت بیشتر شده است. به همین دلیل، کارشناسان اقتصادی معتقدند در شرایط فعلی، تعیین نرخ ثابت به عنوان ارز ترجیحی، نمی‌تواند یک سیاست کارآمد باشد. زیرا افزایش شکاف میان قیمت ارز در بازار آزاد و نرخ ثابت ارز ترجیحی، مانند یک پاشنه آشیل عمل خواهد کرد و موجب تشدید پیامدهای منفی این سیاست می‌شود. به همین دلیل، پیشنهاد می‌شود در صورت

اعتراض دانشجویان به اینترنت طبقاتی

در حالی‌که وزرات علوم یوتیوب را برای بیش از ۱۳ دانشگاه کشور فق فیلتر کرده است، دانشجویان دو دانشگاه تهران و صنعتی شریف با انتقاد از این تصمیم، آن را اقدامی تبعیض‌آمیز و ناقض عدالت از تباطی دانست‌اند. دانشجویان این دو دانشگاه در بیانیه‌ها و نامه‌های جداگانه‌ای تأکید کرده‌اند که «دسترسی محدود و گزینشی به اینترنت آزاره نه تنها کمکی به آموزش نمی‌کند، بلکه شکاف طبقاتی و نابرابری دیجیتال را در کشور عمیق‌تر می‌سازد. شورای صنفی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران در بیانیه‌ای اعلام کرده است که رفع فیلتر یوتیوب تنها برای دانشگاه‌های خاص، «مصداق تشدید نابرابری و تبعیض ساختاری» است.

در بخشی از این بیانیه آمده است: «دسترسی محدود اقتصاری معین، مانند پرسنل دانشگاه‌ها و دانشجویان برخی دانشگاه‌های خاص، مشخصاً در جهت طبقاتی‌کردن دسترسی به بدیهی‌ترین

^[1] دانشجویان دو دانشگاه تهران و صنعتی شریف با انتقاد از این تصمیم، آن را اقدامی تبعیض‌آمیز و ناقض عدالت از تباطی دانست‌اند

^[2] دانشجویان این دو دانشگاه در بیانیه‌ها و نامه‌های جداگانه‌ای تأکید کرده‌اند که

◄ **مهدی روی دور خوشبختی**

در آتن، جایی که ورزشگاه «کارایس‌کاپس» هر هفته با شور قرمز هواداران می‌لرزد، حالا نامی تازه روی لب‌هاست؛ مهدی طارمی. شنبه‌شب در دیداری که المپیاکوس برای حفظ جایگاهش در صدر جدول به چپ‌سزی جز برد نمی‌اندیشید، ستاره ایرانی تیم با درخشش خود آتش حمله‌های سرخ‌پوشان را شعلهور کرد. دقیقه ۶۰، طارمی از میان مدافعان آریس عبور کرد و با ضربه‌ای دقیق دروازه حریف را گشود؛ گلی که نه‌تنها سه امتیاز حیاتی برای تیم مندیلبیار به همراه داشت، بلکه موجب شد دوران تازه‌ای در خط حمله المپیاکوس برای مهدی آغاز شود.

اما درخشش مقابل آریس، تنها یک گل ساده نبود. آمار طارمی نشان می‌دهد که او به مرز آمادگی کامل رسیده است: ۸۹ درصد پاس سالم (۱۷ از ۱۹)، ۸۳ درصد دقت پاس در زمین حریف، یک شوت در چهارچوب، دو دوتل زمینی و یک پیروزی در نبرد هوایی. طارمی با نمره ۷.۲ در جمع بهترین بازیکنان میدان قرار گرفت و پس از پوندسه، کاشتیتیا و نزولاکیس چهارمین بازیکن برتر دیدار بود.

این دومین هفته متوالی است که طارمی در ترکیب اصلی المپیاکوس قرار می‌گیرد و دومین هفته‌ای که نام او در فهرست گلزنان می‌درخشد. در واقع، از زمانی که خوزه لوئیس مندیلبیار تصمیم گرفت نقشی متفاوت به مهاجم ایرانی بدهد، مسیر فنی تیم یونانی دستخوش تغییر مثبت شده است. مندیلبیار سرمربی باتجربه اسپانیایی، با ابتدا طارمی را به عنوان بازیکنی مکمل برای ایوب الکیمی جذب کرده بوده؛ مهاجمی مراکشی که در سال‌های اخیر به یکی از محبوب‌ترین چهره‌های المپیاکوس تبدیل شده است. الکیمی با سلیقه‌ای پرپار در گلزنی، چنان جایگاهی بین هواداران دارد که نیمکت‌نشینی‌اش تقریباً غیرقابل تصور است. از همین رو، مأموریت اولیه طارمی دشوار به نظر می‌رسید: درخشش در تیمی که یک ستاره باثبات در نوک حمله دارد.

اما مندیلبیبار خیلی زود متوجه شد که راهکارش برای بهره‌برداری از توانایی‌های طارمی، تغییر در نقش اوستت نه تغییر در سیستم تیم. او بدون دست‌زدن به ساختار همیشگی ۳-۲-۴ المپیاکوس، طارمی را از نوک حمله به پست هافبک نفوذی منتقل کرد؛ جایی درست پشت سر ایوب الکیمی. این تغییر، نتیجه‌ای فوق‌العاده داشت. در دیدار سنتی برابر ا.ا.ک آتن، طارمی نخستین‌بار در این پست جدید به میدان رفت و بلافاصله درخشید. او با یک گل تماشایی و نمایش هوشمندانه، نمره عالی ۸.۳ را از کارشناسان گرفت و عنوان بهترین بازیکن زمین را از آن خود کرد. همین عملکرد کلفی بود تا مندیلبیار در بازی بعدی مقابل آریس نیز دوباره به ترکیب مشابه اعتماد کند. طارمی باز هم پاسخ اعتماد سرمربی‌اش را با گل و دوندگی مثال‌زدنی داد. نکته جانب اینجاست که در فاصله کوتاهی، طارمی از بازیکنی ذخیره به یکی از عناصر اصلی ترکیب المپیاکوس تبدیل شده است. آماژئن «گوناپی» همه چیز استند: در شش حضور در سوپرلیگ یونان، که تنها دو بازی آن فیکس بوده، او موفق شده ۴ گل بزند و یک پاس گل بدهد. یعنی به طور میانگین، هر ۲۸ دقیقه یک تأثیر مستقیم روی گل‌های تیمش دارد؛ آماری در سطح مهاجمان تراز اول اروپا.

در سوی دیگر، ایوب الکیمی با ۹ بازی، ۶ گل و یک پاس گل عملکردی ثابت و قابل‌اتکا دارد. اما تفاوت مبینان دو مهاجم، نه در تعداد گل‌ها، بلکه در نحوه اثرگذاری بر تیم است. الکیمی همچنان تمام‌کننده اول تیم به شمار می‌رود، اما طارمی در نقش جدید خود تبدیل به مغز متفکر خط حمله شده است؛ بازیکنی که هم فضا می‌سازد، هم پاس می‌دهد و هم در موقعیت‌های کلیدی، با هوش بالا گل می‌زند. این روزها در آتن، صحبت از یک زوج تازه است؛ زوجی ایرانی-مراکشی که درگ مقابله‌ای در زمین دارند. الکیمی در نقش تمام‌کننده و طارمی در نقش بازیساز هجومی، ترکیبی سازنده که مدافعان یونانی به سختی می‌توانند متوقفش کنند. هواداران المپیاکوس حالا دیگر طارمی را نه به عنوان «جاشین الکیمی» بلکه به عنوان مکمل ارزشمند و ستاره‌ای تازه در قلب تیمشان می‌شناسند. این روند ادامه پیدا کند، شاید خیلی زود نام مهدی طارمی همان‌قدر که در پورتو بر سر زبان‌ها بود، در آتن هم با شور و افتخار فریاد زده شود.

◄ **ستارگان کلبا روی نوار ناکامی**
برای نخستین‌بار در تاریخ فوتبال، یک باشگاه خارج از ایران پنج بازیکن ایرانی را هم‌زمان در ترکیب خود دارد، اما نتیجه آن، چیزی جز ناکامی و سرخوردگی نبوده است. الاتحاد کلبا که در ابتدای فصل با هنرنمایی سنگین سراغ ستاره‌های لیگ برتر ایران رفت و جمعی از ملی‌پوشان را با امارات آورد، حالا پس از گذشت ده هفته از لیگ ادنوک، در میانه‌های جدول سرگردان است و نشانی از تیمی مدعی ندارد. روز شنبه در ورزشگاه شیخ حمدان بن‌زاید، تیم الظفره با نمایشی برتر، میزبان خود الاتحاد کلبا را با نتیجه ۳ بر صفر شکست داد؛ شکستی سنگین و ناامیدکننده برای تیمی که با حضور بازیکنانی چون احمد نوراللهی، سامان قدوس و شهبزیر مغانلو میزبان را یادای به تغییر سرنوشتش داشت. در این مسابقه که با حضور بیش از ۱۴۰۰ تماشاگر برگزار شد، قدوس مثل همیشه در ترکیب اصلی حضور داشت اما در دقیقه ۷۰ تعویض شد؛

و**حید هاشمیان**

در غبار آمد و در غبار هم رفت. با آغاز جنگ دوازده روزه خرداد روشن شده بود که اسماعیل کارتال دیگر تمایلی به حضور در ایران ندارد. در آن فضا، مدیران باشگاه پرسپولیس در انتخابی که شاید بتوان آن را «دم دستی» توصیف کرد، وحیدهاشمیان را برای هدایت تیم‌شان برگزیدند. با وجود محجوبیت وحید، او از نظر فنی چهره‌ای مهم به نظر می‌رسید و صادقانه باید گفت طی مدت زمانی که هدایت تیم را بر عهده داشت، نتوانست تصویر روشنی از خودش به جا بگذارد. نتایج ضعیف‌هاشمیان و فوتبال بدی که تیم او ارائه می‌داد از یک‌سو و اظهارات لج‌درآور این مربی پیرامون رشد و بهبود مستمر کار سرخپوشان، مقبولیت او را روز به روز کاهش داد. در نهایت‌هاشمیان از پرسپولیس رفت و پس از آن بیشتر به‌دلیل پافشاری‌اش بر عدم توافق مالی و اصرار برای دریافت کل گرامت ۵۰میلیاردی‌اش خیرساز شد. وضعیت پرسپولیس پس از جدایی هاشمیان، تا مدتی بهتر شد، اما با فرا رسیدن زمستان و تحت‌تاثیر روزهای پرتآباج اجتماعی، روند این تیم هم نزولی و پرنوسان شد و شاگردان اوسمار ویرا به شکست‌های پیاپی خو گرفتند.

ر**یکاردو ساپینتو**

پس از یک جنگ آمد و پیش از یک جنگ دیگر رفت. ریکاردو ساپینتو پیش‌تر یک دوره هدایت استقلال را بر عهده داشت و دست‌کم با ارائه نمایش‌های تهاجمی، تصویری نسبتاً خوب از خودش در ذهن هواداران به جا گذاشته بود. به اتکای همین خاطرات هم خیلی‌ها بازگشت مرد پرتغالی به نیمکت آبی‌ها را به فال نیک گرفتند، اما این بار نتایج بسیار پرنوسان استقلال همه چیز را تحت‌تاثیر قرار داد و هواداران را کلافه و خسته کرد. در نهایت زمانی که خبر جدایی ساپینتو از استقلال اعلام شد، کمتر کسی از این بابت اظهار ناخرسندی کرد.

ک**لارنس سیدورف**

ساختارسازی در فوتبال ایران بیشتر به طنز و کمدی شباهت دارد و یکی از سرگرم‌کننده‌ترین مصادیق آن هم انتخاب کلارنس سیدورف به عنوان مشاور مدیرعامل استقلال بود. نظری جویباری در آن زمان کلی زی این انتخاب را می‌داد و می‌گفت تاثیر سیدورف در استقلال آن قدر چشم‌گیر خواهد بود که از این به بعد بقیه باشگاه‌ها هم دنبال چنین مشاورانی خواهند رفت. با این حال در طول ماه‌های گذشته هیچ اثری از سیدورف دیده نشد و او خوش و خرم به کارهای شخصی خودش می‌رسید. یک بار زمانی که از نظری جویباری پرسیدند سیدورف در ازای دریافتی چند صد هزار دلاری‌اش چه کاری انجام داده، مدیرعامل وقت استقلال گفته بود: «حمله نظامی خرداد به ایران را محکوم کرد، مگر کم کاری است؟» امیدواریم لاقل این بار هم سیدورف حمله به ایران را محکوم کرده باشد تا پولش کلا حلال شود!

یحیی گل محمدی

از نظر فنی به ندرت به یاد می‌آوریم که یحیی گل‌محمدی در تیمی ناکام بوده باشد، اما این اتفاق در سال ۱۴۰۴ روی نیمکت فولاد خوزستان برای او رخ داد. یحیی فصل دوم حضورش در فولاد نتایج ضعیفی گرفت و کار به جایی رسید که تنها یک هفته پس از آغاز مسابقات نیم‌فصل دوم، با باشگاه قطع همکاری کرد. البته هستند کسانی که عقیده دارند حال و هوای سنگین و دلگیر زمستانی که گذشت هم در تصمیم گل‌محمدی بی‌تاثیر نبوده. هر چه هست، یحیی از آن زمان بیرون نشسته و هدایت هیچ تیمی را نپذیرفته.

خداداد عزیزی

در نهایت از نام او نمی‌توان چشم پوشید. تقریباً در تمام مقاطع سال، به بهانه‌ای اسم خداداد عزیزی به عنوان یک چهره حاشیه‌ساز مطرح بوده است؛ از فحاشی در تلویزیون و هنگام پخش زنده مراسم قرعه‌کشی جام‌جهانی تا تکرار همان الفاظ به شکلی وسع‌تر و باورنکردنی در جمع خبرنگاران. سرپرست تراکتور همچنین به طور پیوسته به دلیل درگیری‌هایش در کنار زمین خیرساز بوده که از جمله آخرین آنها می‌توان به مشاجره او با مازیار زارع، سرمربی ملوان اشاره کرد. به طور کلی، چکیده هیوط و نزول همه‌جانبه فوتبال ایران را می‌شود در شمایل یکی مثل خداداد عزیزی دید.

امیرمحمد رزاق‌نیا، هافبک جوان و آینده‌دار فوتبال ایران، در یک قدمی تحقق رؤیای بزرگ خود قرار دارد. حضور ۹۰دقیقه‌ای او در دیدار تدارکاتی تیم ملی ایران مقابل کاستاریکا، نه تنها به نمایش خوب او در ترکیب تیم ملی منجر شد، بلکه این موضوع را به‌طور جدی مطرح کرد که او می‌تواند به یکی از گزینه‌های اصلی فهرست نهایی تیم ملی برای جام جهانی ۲۰۲۲ تبدیل شود. رزاق‌نیا که در لیگ برتر در ترکیب استقلال خوش درخشیده بود، مدت‌ها زیر ذره‌بین کادرفنی تیم ملی قرار داشت. درخشش او در استقلال و نمایش‌های اطمینان‌بخشش در پست هافبک دفاعی، باعث شد که زمزمه‌های حضورش در تیم ملی روزبه‌روز بیشتر شود و حالا این موضوع به واقعیت تبدیل شده است. با وجود رقابت شدید در پست هافبک دفاعی، جایی که بازیکنانی باتجربه‌ای چون سعید عزت‌اللهی و پژمان چشمی حضور دارند، رزاق‌نیا با شایستگی به رقبای جدی برای مدعیان تبدیل شده است.

امیر قلعه‌نویی، سرمربی تیم ملی نیز به وضوح نگاه ویژه‌ای به این بازیکن جوان دارد و عملکرد او در ترکیب تیم ملی را مثبت ارزیابی کرده است. اگر این روند ادامه یابد، رزاق‌نیا نه‌تنها در فهرست نهایی تیم ملی برای جام جهانی قرار خواهد گرفت، بلکه ممکن است رکورد حسین کمپی را به‌عنوان جوان‌ترین بازیکن تاریخ ایران در این رقابت‌ها بشکند.

در شرایط کنونی، پیش‌بینی تصمیم نهایی کادرفنی درباره ترکیب نهایی تیم ملی دشوار است، اما آنچه مسلم است اینکه رزاق‌نیا به یکی از پدیده‌های تیم ملی تبدیل شده است و با شایستگی تمام، شانس بالایی برای حضور در جام جهانی دارد. او می‌تواند سورپرایز بزرگ سرمربی تیم ملی در آمریکا هم باشد.

صلاح و مرموش، چشم انتظار ایران

یکی از دلایلی که رقابت‌های تورنمنت چهارجانبه العین در این پنجره بازی‌های ملی در معتبر می‌کند، حضور تیم ملی مصر در این رقابت‌ها با حضور ستارگان بین‌المللی آن است.

تیم ملی فوتبال مصر که تاکنون در جام‌های جهانی ۱۹۳۴، ۱۹۹۰ و ۲۰۱۸ حضور پیدا کرده، پس از غیبت در جام جهانی ۲۰۲۲ بار دیگر به جام جهانی صعود کرده و با هدایت حسام حسن، اسطوره فوتبال این کشور که بیشترین گل ملی را برای مصر در کارنامه دارد، در جام جهانی ۲۰۲۶ حضور پیدا خواهد کرد. این تیم که در ۱۰ مسابقه مرحله مقدماتی به ۸ پیروزی و ۲ تساوی رسیده

و تنها ۲ بار دروازه‌اش باز شده، یکی از تیم‌های حاضر در تورنمنت چهارجانبه العین خواهد بود.

ایران ابتدا باید روز پنجشنبه مقابل کیپورد دیگر تیم آفریقایی حاضر در جام جهانی به پیروزی برسد و در صورت برد، در فینال با برنده تقابل روز جمعه مصر و ازبکستان دیدار می‌کند. بدون هیچ شک و تردیدی و با توجه به بازی‌های تکراری ما با ازبکستان، همه منتظر تقابل ایران با تیم ملی مصر در این رقابت‌ها هستیم تا سرنجام، یک دیدار تدارکاتی باکیفیت برای تیم ملی کشورمان فراهم شود. ایران و مصر تاکنون تنها یک بار و در دیدار نیمه‌نهایی جام‌ال‌چی سال ۲۰۰۰ به مصاف هم رفته‌اند که این بازی پس از تساوی یک بر یک در اوقات قانونی با گلزنی حسام حسن، در ضربات پنالتی به سود مصر خاتمه یافت.

نکته مثبت اینکه تیم ملی مصر برای این رقابت‌ها، با حضور تمام ستارگان خود با به العین می‌گذارد و فراغه خود را با تمام قوا برای جام ملت‌های آفریقا و جام جهانی ۲۰۲۶ آکسب خواهند کرد. اسطوره فوتبال مصر و فوق‌ستاره لیورپول که فصل گذشته کفش طلا و عنوان بهترین پاسور لیگ برتر انگلیس را کسب کرد یعنی محمد صلاح، در فهرست تیم ملی مصر برای این مسابقات حضور دارد. در کنار او، نام عمر مرموش ستاره منچستر سیتی که فصل گذشته با عملکرد درخشان در اینتراخت فرانکفورت به جمع شاگردان گواردیولا اضافه شد نیز دیده می‌شود. رمی ربیا مدافع بین‌المللی امارات، ریزو ستاره محبوب تیم الاھلی مصر و مصطفی محمد مهاجم تیم نانت فرانسه دیگر بازیکنان مطرح حاضر در فهرست پرافتخارترین تیم جام ملت‌های آفریقا برای شرکت در تورنمنت العین با حضور تیم ملی فوتبال کشورمان هستند.استفاده از این بازیکنان، بی‌تردید به اعتبار رقابت‌های چهارجانبه العین اضافه می‌کند. راشد عبدالله مدیرعامل باشگاه العین گفت، برگزاری این مسابقات بخشی از تقویم رویدادهایی است که در منطقه العین انجام می‌شود. تیم‌هایی که جزو بهترین‌ها در جهان هستند، برای تمرین، مسابقات و تمام جنبه‌های مربوط به موفقیت این نوع مسابقات بین‌المللی از زیرساخت‌ها و امکاناتی که در این منطقه ارائه می‌شود، استفاده می‌کنند.

چهره‌های سال غریب

◄ **عرفان حمیدی** -بعیداست فوتبال، اولین چیزی باشد که ایرانیان از ۱۴۰۴ به یاد بیاورند؛ سالی حیرت‌انگیز در محاصره انواع و اقسام اتفاقات عجیب و اغلب ناخوشایند.

سالی بر ایرانیان گذشت که شاید به اندازه یک دهه آنها را پیر کرد. همه آنچه ملتی ممکن است در نیم‌قرن هم نینیند، در همین یک سال مردم کشور را تحت‌تاثیر قرار داد. بنابراین عجیب نیست که وقتی این مطلب را می‌خوانید، بعضی اتفاقات را به یاد نیاورید یا به خیال‌تان برسند که زمانی بسیار طولانی از وقوع آنها گذشته. راستش حس ما هم موقع نوشتن این مطلب همین‌طور بود. در اولین شماره سال نو، برویم و برخی وقایع ۱۴۰۴ را در قالب مرور سرگذشت تعدادی از چهره‌های شاخص فوتبال ایران مرور کنیم.

دراگان اسکوچیچ

یکی از خیرسازترین چهره‌های سال بود. به عنوان سرمربی تراکتور،

تاجیکستان جلوی صعود ایران را نگرفت

مرحله نیمه‌نهایی تنها به پیروزی نیاز داشت. شاگردان وحید شمسایی در حالی مقابل تاجیکستان صفا راوی کردند که هر نتیجه‌ای جز برد می‌توانست رؤیای صعود را برای تیم ملی نقش بر آب کند. در سوی دیگر، پیروزی چهار بر صفر مراکش مقابل افغانستان باعث شد تیم افغانستان از دور رقابت‌ها کنار برود و ایران برای قطعی کردن صعود خود، چاره‌ای جز کسب سه امتیاز نداشته باشد. ملی‌پوشان فویتال ایران از همان دقیقه ابتدایی دیدار در سالن «گرین هال» ریاض، نمایش هجومی و برتری خود را به حریف

دیکته کردند. تیم شمسایی که نمی‌خواست ریسک کند، با برنامه‌ای تهاجمی و پرس شدید از جلو وارد زمین شد و در نیمه نخست موفق شد چهار بار دروازه تاجیکستان را باز کند. محمدحسین درخشانی، حسین طیبی، مهدی کریمی و حسین سبزی، گلزنان ایران در این نیمه بودند تا خیال کادرفنی از بابت صعود تا حد زیادی راحت شود.

در ادامه نیمه نخست، حسین طیبی بار دیگر موفق به گلزنی شد اما داور مسابقه به دلیل خطای هند، این گل را مردود اعلام کرد و به کاپیتان تیم ملی کارت زرد نشان داد. در واپسین دقایق نیمه اول، ادریس یوروف روی یک ضدمحله، تنها گل تاجیکستان را به ثمر رساند تا نیمه نخست با برتری ۴ بر ۱ ایران به پایان برسد.

در نیمه دوم، ایران ضمن حفظ برتری، کنترل کامل توپ و میدان را در اختیار داشت. شمسایی در این نیمه فرصت داد تا بازیکنان جوان‌تر نیز در میدان حاضر و با تجربه بازی‌های بین‌المللی آشنا شوند. سعید احمدعباسی در دو نوبت تا آستانه گلزنی پیش رفت، اما در هر دو موقعیت، دروازه‌بان تاجیکستان با واکنش‌های تماشایی مانع از افزایش اختلاف شد.

در پایان، ایران با این پیروزی ارزشمند ۴ بر ۱، پنج امتیازی شد و پس از مراکش هفت‌امتیازی به عنوان تیم دوم گروه خود راهی مرحله نیمه‌نهایی شد. به این ترتیب، تیم‌های افغانستان و تاجیکستان از دور رقابت‌ها کنار رفتند. بر اساس جدول مسابقات، تیم ملی کشورمان در مرحله نیمه‌نهایی باید به مصاف ازبکستان برود، حریفی قدرتمند و آشنا که در جام ملت‌های آسیا نیز تیم شمسایی را به دردمسرداخته بود. دیداری که می‌تواند یکی از حساس‌ترین بازی‌های این تورنمنت باشد و محک جدی دیگری برای فویتال ایران در مسیر بازسازی نسل جدید محسوب شود.

شنایان ذکر است احمد دنیامالی، وزیر ورزش و جوانان، میهمان ویژه این دیدار بود و از نزدیک شاهد برتری ملی‌پوشان کشورمان برابر تاجیکستان بود.

مسابقات و رویدادهای ورزشی در طول تعطیلات دو هفته‌ای نوروز همچنان ادامه داشت. در روزهایی که ایرانیان یکی از عجیب‌ترین نوروزهای تاریخ را پشت سر می‌گذاشتند، تیم ملی در کشور ترکیه دو بازی دوستانه برگزار کرد که با یک برد و یک باخت همراه بود. مسابقات یو.اُف جام‌جهانی هم برگزار شد که نتیجه شکست‌آور آن، حذف ایتالیا از دور بازی‌ها بود. به طور گذرا، برخی اتفاقات مهم تعطیلات سپری‌شده را با هم مرور می‌کنیم.

سوغات ترکیه

حتی در شرایط غیر جنگی هم تیم ملی ایران برای میزبانی از رقبا در داخل کشور مشکلات زیادی دارد و راستش یادمان نیست آخرین بار چه زمانی شاهد برگزاری یک مسابقه این تیم در داخل کشور بودیم. در این میان وضعیت فعلی هم علت مضاعفی شدد برای این که ملی‌پوشان خارج از ایران به مصاف رقبا بروند. در روزهایی که نمی‌شدد مثل اغلب اوقات کشورهای عربی را به عنوان زمین بی‌طرف برگزید، تیم ملی به صورت زمینی راهی ترکیه شد و آنجا دو بازی دوستانه بدون تماشاگر را برگزار کرد.
سوغات این سفر، یک شکست دو

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام بامداد نوبین

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مرزداران، خیابان البرز، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

توسعه، پشت سد مقررات

مر تفضی اکبری –بخش معدن که در برنامه هفتم توسعه سهمی ۱۳ درصدی از رشد اقتصادی را هدف گذاری کرده، همچنان در گیر موانع ساختاری و مقرراتی است که ورود سرمایه، نوسازی تجهیزات و بهره‌گیری از فناوری‌های نو را کند کرده است.

بخش معدن که در برنامه هفتم توسعه سهمی ۱۳ درصدی از رشد اقتصادی را هدف‌گذاری کرده، همچنان درگیر موانع ساختاری و مقرراتی است که ورود سرمایه، نوسازی تجهیزات و بهره‌گیری از فناوری‌های نو را کند کرده است. بازار جهانی به‌سوی انقلاب معدنی و رقابت بر سر عناصر نادر حرکت کرده و معدن‌کاری کشور با محدودیت‌های مالی، قیمت‌گذاری دستوری، فرسودگی ماشین‌آلات و ناترازی انرژی روبه‌روست؛ شرایطی که نشان می‌دهد تا زمانی که مسیر سرمایه‌گذاری شفاف و قابل پیش‌بینی نشود، وعده‌های توسعه، صرفا در اسناد باقی خواهد ماند.

بخش معدن برای تحقق اهداف تعیین‌شده در برنامه توسعه هفتم نیازمند پیش از ۵۵میلیارد یورو سرمایه‌گذاری است؛ رقمی که تحقق آن بدون اصلاح مسیرهای مالی و بانکی و رفع گلوگاه‌های بین‌المللی ممکن نیست. هرچند در ماه‌های اخیر با پیوستن ایران به کنوانسیون‌های پارمو و سی‌اف‌تی (CFT) و هموارتر شدن مسیر تعامل با گروه ویژه اقدام مالی (FATF) امیدهایی برای تسهیل تبادلات مالی شکل گرفته، اما فعالان انرژی می‌گویند که همچنان نبود ارتباط بانکی پایدار و شفاف، مانع ورود سرمایه‌گذاران خارجی است.

در چنین شرایطی حتی کشورهای همسایه نیز در مراودات اقتصادی، محدودیت‌های مالی ایران را بهانه‌ای برای عدم همکاری عنوان می‌کنند؛ مساله‌ای که هزینه مبادلات را بالا برده و امکان برنامه‌ریزی بلندمدت را از بخش تولید گرفته است. در واقع، آنچه توسعه معدن را متوقف کرده، کمبود منابع نیست بلکه قفل شدن مسیر گردش سرمایه است. اقتصاد ایران تا زمانی که نتواند فضای مطمئن و قابل ارزیابی برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی فراهم کند، در جذب سرمایه شکست خواهد خورد و بخش معدن نیز از این قاعده مستثنی نیست.

دیپلماسی اقتصادی

در دهه اخیر، سیاستگذاری اقتصادی بیش از آنکه بر پایه منطق بازار و تعاملات منطقه‌ای شکل بگیرد، در سایه تصمیمات سیاسی واداری حرکت کرده‌است. همین واگرایی میان سیاست و اقتصاد سبب شده که دیپلماسی اقتصادی نقش خود را در تعیین روابط خارجی و تجاری از دست بدهد؛ در حالی‌که بسیاری از کشورها از جمله عربستان و ترکیه در سال‌های اخیر نتوانسته‌اند روابط سیاسی خود را با اهداف اقتصادی همسو کنند.

در این میان، حفظ و تقویت روابط تجاری با کشورهای همسایه می‌تواند یکی از محورهای حیاتی رشد اقتصادی باشد. بازار افغانستان، کشورهای آسیای میانه، عراق و حوزه اوراسیا ظرفیت بالایی برای صادرات مواد معدنی و همکاری‌های مشترک دارد؛ اما نبود برنامه‌ریزی منسجم و نگاه کوتاه‌مدت، موجب شده که این فرصت‌ها یا از دست بروند یا با تأخیر مورد بهره‌برداری قرار گیرند. در شرایطی که کشورهای منطقه به سرعت در حال جذب سرمایه و توسعه زنجیره‌های معدنی خود هستند، ایران هنوز درگیر اختلاف‌نظر میان دستگاه‌های تصمیم‌گیر درباره سیاست‌های صادراتی است.

آسیب قیمت‌گذاری دستوری به تولید

یکی از جدی‌ترین انتقادات نسبت به سیاست‌های اقتصادی فعلی، استمرار

استاندار و امام‌جمعه نمی‌توانند کنسرت لغوکنند

سریال لغو کنسرت‌ها در ماه‌های اخیر دوباره تکرار شده و فعالان عرصه موسیقی را نگران کرده‌است. از لغو کنسرت را می‌داد که بسیاری از این مشکلات حل‌وفصل شود و مدیران موسیقی، الفبای این سند را نگاهستاند.

برنامه‌ریزی برای اکتشاف در اعماق زمین، توسعه فناوری‌های فرآوری و پیوند دادن صنعت معدن با دانشگاه از ضروریات این دوره است. اما در عمل، بخش عمده‌ای از معادن کشور همچنان با روش‌های سنتی فعالیت می‌کنند و از ابزارهای نوین نظیر سنجش از دور، هوش مصنوعی (Artificial Intelligence) و فناوری داده‌محور (Data-driven Technology) بی‌بهره‌اند. در شرایطی که استخراج هوشمند و مدیریت داده‌ها در جهان به‌عنوان مزیت رقابتی شناخته می‌شود، ادامه فعالیت سنتی به معنای از دست رفتن فرصت‌های سرمایه‌گذاری در آینده است.

نوسازی تجهیزات

ماشین‌آلات معدنی کشور به دلیل عمر بالا و نبود سیاست حمایتی در تامین و نوسازی، با بحران فرسودگی روبه‌رو شده‌اند. طبق برآوردها، بخش بزرگی از تجهیزات فعال در معادن کشور بیش از دو دهه عمر دارند و در بسیاری از موارد، قطعات جایگزین برای آنها یافت نمی‌شود. ماده ۱۰۹ آیین‌نامه قانون معادن اجازه واردات تجهیزات و ماشین‌آلات را به متولیان این بخش داده بود، اما در عمل، پیچیدگی مجوزها و تعهدات ارزی، استفاده از این فرصت را غیرممکن کرده است.

در نتیجه، بهره‌وری تولید پایین آمده و هزینه استخراج و فرآوری افزایش یافته است. در حالی‌که کشورهای منطقه با اتکا به سیاست‌های تشویقی و کاهش تعرفه واردات، روند نوسازی تجهیزات خود را سرعت بخشیده‌اند، ایران درگیر مقرراتی است که عملا سرمایه‌گذاری را بی‌صرفه می‌کند. بسیاری از طرح‌های فرآوری و تولید نیمه‌فعال باقی مانده‌اند و فاصله میان اکتشاف و بهره‌برداری روزبه‌روز بیشتر می‌شود.

به گفته فعالان بخش خصوصی، اگر شرایط واردات ماشین‌آلات تسهیل نشود، بخشی از ظرفیت تولید کشور در حوزه مواد معدنی به‌زودی از مدار خارج خواهد شد. آنها معتقدند نوسازی تنها در صورتی ممکن است که دولت نقش خود را از کنترل گر به تسهیل‌گر تغییر دهد و اجازه دهد بنگاه‌ها بر اساس منطق اقتصادی تصمیم بگیرند.

ناترازی انرژی

در کنار مشکلات مالی و اداری، ناترازی انرژی نیز به چالشی ساختاری برای صنایع معدنی تبدیل شده است. قطع گاز یا برق در فصل‌های مختلف سال، برنامه تولید کارخانه‌ها را مختل کرده و هزینه‌های جانبی را افزایش داده است. نرخ سوخت مصرفی نیز با نوسان شدید مواجه است و در مقطعی از ۸۱۰۰ تومان تا بیش از ۳۱ هزار تومان افزایش یافته؛ رقمی که عملا محاسبات اقتصادی پروژه‌ها را بی‌معنا کرده است. توقف تولید در معادن بزرگ به دلیل کمبود انرژی، تنها زیان مالی به‌دنبال ندارد بلکه موجب از دست رفتن نیروی انسانی و تضعیف اعتماد سرمایه‌گذاران نیز می‌شود. فعالان صنعتی می‌گویند درمان ناترازی انرژی در اختیار تولیدکننده نیست و نیازمند اصلاح سیاست‌های کلان در بخش زیرساخت و انرژی است. با وجود طرح‌هایی مانند «سته حمایتی» وزارت صنعت، معدن و تجارت، هنوز سازوکار مشخصی برای تضمین تداوم انرژی صنایع تعریف نشده است. بخش معدن و فولاد که از اصلی‌ترین تامین‌کنندگان ارز کشور محسوب می‌شوند، در صورت تداوم این وضعیت، با کاهش ظرفیت و تعدیل نیرو مواجه خواهند شد. تداوم این روند می‌تواند پیامدهای اجتماعی و اقتصادی گسترده‌ای برای مناطق معدنی داشته باشد که بخش عمده اشتغال آنها به این صنایع وابسته است.

ایمنی معادن

در کنار همه چالش‌های اقتصادی، مساله ایمنی و آموزش در معادن کشور نیز وضعیت نگران‌کننده‌ای دارد. حوادثی که در سال‌های اخیر در معادن زغال‌سنگ رخ داده، از جمله حادثه تلخ طبس، نشان می‌دهد که ضعف در آموزش و کمبود تجهیزات ایمنی همچنان عامل اصلی تلفات انسانی است. در بسیاری از معادن، فناوری‌های هشداردهنده، سیستم‌های تهویه هوشمند و ابزار پایش محیطی وجود ندارد یا از کار افتاده‌اند.

با وجود تدوین لایحه‌ای برای اصلاح قانون معادن زغال‌سنگ و پیش‌بینی مشوق‌ها برای تجهیز واحدها، روند اجرایی آن کند بوده است. اجرای این قانون می‌تواند نقطه آغاز اصلاحات ایمنی در معادن زیرزمینی باشد، اما بدون نظارت موثر و الزام بنگاه‌ها به رعایت استانداردها، حوادث تکرار خواهد شد. آموزش نیروی انسانی نیز همچنان در حاشیه مانده است. در حالی‌که در بسیاری از کشورها آموزش‌های ایمنی بخشی از زنجیره تولید محسوب می‌شود، در ایران همچنان نگاه مقطعی و هزینه‌محور بر این حوزه حاکم است. تا زمانی که ارتقای ایمنی به‌عنوان بخشی از سرمایه‌گذاری تلقی نشود، آسیب‌های انسانی و اقتصادی معادن ادامه خواهد یافت.

نیازی به نام فناوری

تحولات فناوری در بخش معدن به مرحله‌ای رسیده که دیگر نمی‌توان از آن فاصله گرفت. استفاده از هوش مصنوعی در اکتشاف و استخراج، تحلیل داده‌های ژئوفیزیکی، و بهره‌گیری از فناوری‌های هوشمند برای کاهش ضایعات و افزایش راندمان، به یک الزام تبدیل شده است.

اما ایران در این مسیر هنوز در گام‌های ابتدایی قرار دارد. نبود ارتباط پایدار میان صنعت و دانشگاه، فقدان مراکز تحقیقاتی تخصصی و کمبود بودجه‌های پژوهشی، باعث شده روند بومی‌سازی فناوری در معادن کند باشد. هرچند در سال‌های اخیر برخی حرکت‌های زیرساختی در همکاری با مراکز علمی داخلی و خارجی آغاز شده، اما فاصله تا استاندارد جهانی همچنان زیاد است.

ارتباط موثر میان دانشگاه‌ها و بنگاه‌های معدنی می‌تواند مسیر ارتقای فناوری را هموار کند. بخش خصوصی بارها اعلام کرده که حاضر است در پروژه‌های تحقیقاتی سرمایه‌گذاری کند، اما در عمل، سازوکار مشخصی برای چنین همکاری‌هایی وجود ندارد. در غیاب این ارتباط، هر بنگاه ناچار است به‌تنهایی مسیر پژوهش و توسعه را طی کند که از نظر هزینه و کارایی، توجیه اقتصادی ندارد.

باز تعریف رابطه دولت و بخش خصوصی

مساله اصلی بخش معدن نه در کمبود منابع که در نوع حکمرانی اقتصادی نهفته است. ساختار تصمیم‌گیری هنوز بر پایه کنترل و مجوز بنا شده نه تسهیل و راهبری. دولت در حالی خود را متولی سیاستگذاری می‌داند که بسیاری از تصمیمات اجرایی را نیز به‌طور مستقیم در دست دارد و همین دخا، فضای کسب‌وکار را مبهم کرده است.

حفظ و تقویت روابط تجاری با کشورهای همسایه می‌تواند یکی از محورهای حیاتی رشد اقتصادی باشد. بازار افغانستان، کشورهای آسیای میانه، عراق و حوزه اوراسیا ظرفیت بالایی برای صادرات مواد معدنی و همکاری‌های مشترک دارد.

البته انتقادهایی هم برانگیخته بود و برخی معتقد بودند تا توقف اجرای عرفان طهماسبی در خوزستان اتفاقاتی باید اصلاحاتی در آن انجام شود.استاندار و امام‌جمعه نمی‌بوده که در همین ایام افتاده است. این در حالی است که توانند کنسرت لغو کنندکارشناسان معتقدند در تنظیم این سند، از هنرمندان دعوت نشده است و قانون‌گذاران به‌همراه مدیران موسیقی، الفبای این سند را نگاهستاند.

منسخره ایرانی تئاترهای معروف لندن

نمایش موزیکال «الیسور تونیست» به کارگردانی حسین پارسایی میزبان بیش از ۷۰هزار مخاطب شد تا یک بار دیگر این نکته به اثبات برسد که مردم حتی در شرایط سخت اقتصادی هم حاضرند به تماشای یک اثر موفق بشنینند. اجرای چندبازه این نمایش در ایران یادآور اجراهای تاریخی چند نمایش مشهور در دنیاست.

«تله موش» اثر معمایی و مهم آگاتا کریستی که به‌عنوان پراجراترین نمایش‌نامه جهان شناخته می‌شود، بیش از ۷۰ سال است که هر شب در لندن روی صحنه می‌رود و از آن به عنوان یکی از جاذبه‌های مهم لندن نام می‌برند و گردشگران سعی می‌کنند تا آنجا که مقدور است تماشای آن را از دست ندهند. «تله موش» اولین بار سال ۱۹۵۲ در وست‌اند لندن روی صحنه رفت و تا زمانی که کووید تئاترها را به تعطیلی کشاند، بی‌وقفه در حال اجرا بود و بعد از دوران کرونا دوباره اجراهایش را شروع کرد.

نمایش موزیکال «بینوایان» نوشته ویکتور هوگو هم از آن دسته کارهایی است که چند دهه است در حال اجراست و همچنان مخاطبان زیادی را جذب می‌کند. این نمایش قرار است چهارمین سال اجرایش در «وست اند» را در روزهای آینده جشن بگیرد.

همچنین نمایش موزیکال «شیخ اپرا» سال ۱۹۸۶در وست‌اند روی صحنه رفت و در سال ۱۹۸۸ در تئاتر براندو به اجرا درآمد و رکورد طولانی‌ترین زمان روی صحنه بودن در برادوی را به خود اختصاص داده است.

حالا بعد از سال‌ها به نظر می‌رسد در ایران هم اتفاقات فرهنگی مهمی افتاده که می‌تواند چنین وضعیتی را در تئاتر به وجود بیاورد و مثلا شهرهای گردشگرپذیر هم هویت فرهنگی خاص پیدا کنند. هرچند این مساله به سازوکار و تبلیغ قائل توجه نیاز دارد اما امکان وقوع آن دور از تصور نیست. در سال‌های اخیر با توسعه سالن‌های خصوصی در ایران تئاتر دوران جدیدی را آغاز کرد و روزانه آثار زیادی در تهران و سایر شهرستان‌ها روی صحنه می‌روند که در این میان برخی با اقبال روبه‌رو می‌شوند و برخی نیز در گیشه شکست می‌خورند.

در این وضعیت برخی نمایش‌ها در سالن‌های مختلف اجرا شده‌اند و هر بار هم توانسته‌اند در جذب مخاطب موفق عمل کنند. «الیور تونیست» یکی از همان‌هاست و شاید بتوان از آن به عنوان نسخه ایرانی نمایش‌هایی همچون «شیخ اپرا» و «بینوایان» یاد کرد.

رمان مطرح چارلز دیکنز از زمان نگارش تاکنون بارها و بارها مرجع اقتباس آثار نمایشی بوده است. تا زمانی که سینما وجود خارجی نداشت در نمایش‌ها همیشه پای ثابت قصه‌های محبوب بود تا بعدتر که سینما آمد و در این مدیوم هم بارها ساخته شد و مورد اقبال تماشاگران قرار گرفت. اتفاق جالب، اما زمانی رخ داد که دوازده سال پس از «الیور تونیست» مشهور به کارگردانی دیوید لین، آهنگساز شهیر انگلیسی که دستي بر قلم داشت تصمیم گرفت نسخه موزیکالی از اثر جوادانه دیکنز آماده کند و به این ترتیب لیونل بارت در سال ۱۹۶۰ نسخه موزیکال «الیور تونیست» را ارائه داد و نام آن را «الیوره» گذاشت. هشت سال پس از انتشار این اثر کارول رید بر اساس همین نسخه و با همین نام فیلمی موزیکال شناخت که دز آنسکاز آن نسال هم مورد توجه قرار گرفت.

حسین پارسایی برای اولین تجربه موزیکالاش در تئاتر همین فیلم «الیوره» را منبع قرار داد و به این ترتیب برگردان موزیکال بارت از شاهکار دیکنز با بازی ستاره‌ها را با تمرین‌های طولانی در سال ۱۳۹۶روی سن تالار وحدت برد که با اقبال گسترده روبه‌رو شد و سپس چند بار دیگر هم در این سال‌ها به اجرا درآمد.

حالا این نمایش با بازتولید کامل و بازطراحی نوین بخش‌های مختلف و دراماتورژی محمدرضا کوهستانی روی صحنه رفته و هزاران مخاطب را ظرف چند روز برای تماشا راهی باشگاه انقلاب کرده است. گروه تولید و کارگردانی این اثر اعلام کرده‌اند این نسخه درحالی‌که وفادار به متن اصلی و ساختار نمایشی سال ۱۳۹۶ باقی ماند، ولی در نمایش‌نامه و چند ترانه با تأکید بر دغدغه‌ها و نابرابری‌های اجتماعی و واقعیت‌های تلخ زندگی انسان تغییرات جزئی داشته و از نظر طراحی‌های هنری تفاوت‌های چشم‌گیری با اجرای پیشین دارد.

براساس گزارش‌ها این نمایش در هفته‌های اخیر روزانه میزبان حدود ۶هزار مخاطب است و به دلیل استقبال مخاطبان برای روزهای ۲۱، ۲۲ و ۲۳ آبان‌ماه ۱۴۰۴ تمدید هم شده است. آنچه در این نمایش مورد استقبال قرار گرفته بداهه‌گویی‌های هوتن شکبکا در نقش شخصیت «فاکین» است و انتشار بخشی از این ویدئوها در فضای مجازی موج بزرگی راه انداخته است. این بازیگر در بخش‌هایی از نمایش با تذکر ممنوع بودن تصویربرداری از نمایش، به صورتی طنزآمیز با برخی تماشاگران معاشرت‌هایی دارد که به شکلی عجیب، در فضای مجازی پربیننده شده است.

هوتن شکبیکا، بهنوش طباطبایی، باتیپال انصوری، امیرکاوه آهنین‌جان، با حضور سیامک انصاری و کاظم سیاحی ایفاگر نقش‌های اصلی این نمایش هستند.

اینفوگرافیک

ذهن ما مدام میان توتیفیکیشن‌ها، پیام‌ها و اخبار فوری سرگردان است و نمی‌تواند چند دقیقه پشت سر هم روی یک موضوع بماند. در صورت تیکه ذهن انسان برای بمباران اطلاعاتی طراحی نشده است. از این‌رو هر چقدر بتوانیم ذهن و توجه را دوباره در «اکتون» مستقر کنیم، آرامش، کارایی و کیفیت زندگی بهبود می‌یابد.

چرا دیگر نمی‌توانیم تمرکز کنیم؟

ذهن انسان برای بمباران اطلاعاتی طراحی نشده است. این‌رو هر چقدر بتوانیم ذهن و توجه را دوباره در اکتون مستقر کنیم، آرامش، کارایی و کیفیت زندگی بهبود می‌یابد.

نشانه‌های بحران تمرکز

- انجام چند کار همزمان با نازده پایین
- کاهش دقت، توجه، بهره و تمرکز
- قانونی درگوش دادن فعال
- خستگی ذهنی مزمن
- بی‌حوصلگی دائمی

راهنمای ساده برای بازگرداندن تمرکز

- ایجاد آهنگهایی برای گفت‌وگو، مطالعه و تجربه بدون شتاب
- کنار گذاشتن گوشی همراه در ساعاتی از روز
- انجام دادن متوالی کارها
- ایجاد خلوت

عکس نوشت

کارتون

مراسم رونمایی

از گزارش سالانه

نقض حقوق بشر در

آمریکا و انگلیس